

T.C
KTO Karatay Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

**TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN
GİRİŞİMCİLİK POLİTİKALARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

Muhammed Said ÇELİK

KONYA

Eylül, 2019

TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN GİRİŞİMCİLİK
POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Muhammed Said ÇELİK

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

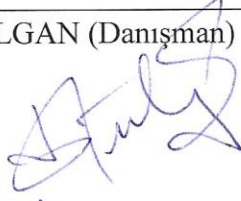
KONYA

Eylül, 2019

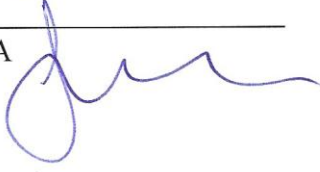
KABUL VE ONAY

Muhammed Said ÇELİK tarafından hazırlanan “TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN GİRİŞİMCİLİK POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI” başlıklı bu çalışma, 11/09/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ATILGAN (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Fatih CURA

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa İYİBİLDİREN

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Didem TUNÇEZ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

11/09/2019

Muhammed Said ÇELİK

TEŞEKKÜR

“Türkiye Almanya Ve İngiltere de Uygulanan Girişimcilik Politikalarının Karşılaştırılması ” adlı yüksek lisans tez çalışmamın hazırlanış süreci boyunca değerli fikirleri ile bana önderlik eden, değerli zamanını ayıran ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Atılğan’a;

Tez jürimde yer alarak değerli fikirleriyle katkı sağlayan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa İYİBİLDİREN’E ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fatih CURA’YA;

Tez çalışmamda kaynakların Türkçeye çevrilmesinde katkı sağlayan Mustafa Bol’a;

Bugünlere gelmemde en büyük emek sahibi olan, değerli anneme, babama ve beni her zaman destekleyen eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN GİRİŞİMCİLİK POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ÇELİK, Muhammed Said

Yüksek Lisans, İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Atılğan

Eylül 2019

Girişimcilik konusu günümüzde tüm ülkelerin büyük önem verdiği, ekonomik gelişmenin ve toplumsal refahın vazgeçilmezi olarak dikkat çeken bir konudur. Gençlerin, girişimcilik kültürüne sahip olmaları ile ülkeler gelecekteki ekonomilerinin garanti altına almaktadırlar. Bundan dolayı dünyanın her yerinde özellikle gençlere girişimcilik ruhu aşılanmakta ve genç girişimci sayısının artması için teşvikler ve politikalar geliştirilmektedir. Geliştirilen teşvik ve politikalar ile gençlerin girişimci eylemlerini hayata geçirmeleri kolaylaştırılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki güncel genç girişimcilik teşvik ve politikalarının geliştirebileceği alanları tespit etmek ve girişimciliği artıracak öneriler sunmaktır. Bunun için dünya ekonomisinde söz sahibi olan Almanya ve İngiltere ülkelerinde uygulanan politikalarla Türkiye'deki politikaların karşılaştırılmıştır.

Çalışmamızda, tümdengelim yöntemi kullanılarak önce teorik kavramsal çerçevede terimler ortaya konulmuştur. Sonrasında Türkiye'de yürürlükte olan teşvik ve politikaların Almanya, İngiltere ölçeğinde karşılaştırılması gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırma esnasında çeşitli akademik dergilerde yayınlanan makalelere, kitaplara, devlet kurum ve kuruluşlarının web sitelerine, istatistik verilerine başvurulmuştur. Çalışmamızın neticesinde ise araştırmalardan elde edilen bulgulara dayanarak Türkiye'de gençler arasında girişimciliği artırabilecek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Genç Girişimcilik, Girişimcilik teşvikleri, Karşılaştırılmalı politikalar

ABSTRACT

COMPARISON OF ENTREPRENEURSHIP POLICIES IN TURKEY, GERMANY AND THE UK

ÇELİK, Muhammed Said

Master, Department Of Human Resources And Social Security

Supervisor: Asst. Prof. Ahmet Atılğan

September, 2019

The issue of entrepreneurship is a subject that is of great importance to all countries today, and that stands out as indispensable to economic development and social welfare. With young people having a culture of entrepreneurship, countries are guaranteeing their future economies. Therefore, entrepreneurship spirit is instilled in young people all over the world and incentives and policies are developed to increase the number of young entrepreneurs. The incentives and policies developed make it easier for young people to implement their entrepreneurial actions.

The aim of this study is to identify areas where current young entrepreneurship incentives and policies in Turkey can be developed and to provide suggestions that will increase entrepreneurship. For this reason, the policies applied in the countries of Germany and England, which have a say in the world economy, were compared with the policies in Turkey.

In our study, terms were first introduced in the theoretical conceptual framework using deductive method. Then, the incentives and policies in force in Turkey were compared on the scale of Germany and the United Kingdom. During the comparison, articles published in various academic journals, books, websites of government institutions and organizations, statistical data were referenced. As a result of our study, on the basis of the findings obtained from the research, suggestions were presented that could increase entrepreneurship among young people in Turkey.

Anahtar Kelimeler: Entrepreneurship, Young Entrepreneurship, Entrepreneurship Incentives, Comparative Policies

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

KABUL VE ONAY	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
RESİMLER LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE GENÇ GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI VE TÜRKİYEDE' DEKİ GELİŞİMİ

1.1. GENÇ TANIMI.....	3
1.2. GİRİŞİMCİLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	4
1.3. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	6
1.4. Genç Girişimci	7
1.5. GİRİŞİMCİLİĞİN TÜRLERİ.....	8
1.5.1. Sosyal Girişimcilik.....	8
1.5.2. İç Girişimcilik	9
1.5.3. Kamu Girişimciliği.....	10
1.5.4. Yaratıcı Girişimcilik.....	10
1.5.5. Takipçi Girişimcilik	11

1.5.6. Fırsat Girişimciliği	11
1.5.7. Dijital Girişimcilik	12
1.5.8. Yeşil Girişimcilik	13
1.6. TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİ.....	13
1.7. TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI .	16
1.7.1. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - KOSGEB Destekleri	17
1.7.2. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - TÜBİTAK Destekleri.....	20
1.7.2.1. 1512 – Tekno Girişim Sermayesi Desteği Programı (BİGG)	21
1.7.2.2. 2238 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmaları Program ...	22
1.7.2.3. 1601 – Yenilik-Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı.....	22
1.7.2.4. 2239 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerini Destekleme Programı	22
1.7.2.5. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı – Teknokent	23
1.7.3. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı - İŞKUR Destekleri	25
1.7.4. Hazine ve Maliye Bakanlığı - Gelir İdaresi Başkanlığı Destekleri	26
1.7.5. Ticaret Bakanlığı Destekleri.....	26
1.7.6. Avrupa Birliği Destekleri	28
1.7.6.1. Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)	28
1.7.6.2. Avrupa Birliği Program ve Hibeleri.....	29
1.7.7. Kalkınma Ajansları	31
1.7.8. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Destekleri	31

2. BÖLÜM

ALMANYA'DA GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI

2.1. ALMANYA'DA GİRİŞİMCİLERE VE KOBİ'LERE DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR	33
2.1.1. Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı - Bundesministerium für Wirtschaft Und Energie (BMWi)	34
2.1.2. Alman Yatırım Bankası - Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)	34

2.1.3. Federal İş Ajansı - Bundesagentur Für Arbeit (BA)	35
2.2. ALMANYA'DA MESLEKİ EĞİTİM	36
2.3. KOBİ VE GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ.....	37
2.3.1. KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı - Das Zentrale Innovationsprogramm Mittelstand (ZIM)	37
2.3.2. KOBİ ve Girişimcilere Başlangıç aşamasında Sağlanan Destekler	39
2.3.2.1. ERP- Başlangıç Kredisi - ERP-Gründerkredit –Startgeld..	39
2.3.2.2. ERP İş Kurma Sermayesi - ERP Kapital für Gründung ...	39
2.3.2.3. Mikro Kredi Fonu	40
2.3.2.4. EXIST Gründerstipendium	40
2.3.2.5. Yüksek Teknoloji Gründerfonds - High-Tech Gründerfonds (HTGF).....	41
2.3.2.6. Yatırım - Risk Sermayesi İçin Hibe - INVEST – Zuschuss Für Wagniskapital.....	41
2.3.2.7. Mikro Asma Kat Fonu - Mikromezzaninfonds.....	42
2.3.2.8. Yönetim Danışmanlığı - Unternehmensberatung.....	42
2.3.2.9. Alman Hızlandırıcı - German Accelerator.....	42
2.3.3. KOBİ ve Girişimcilere Büyüme Aşamasında Sağlanan Destekler	43
2.3.3.1. KfW İşletmeci Kredisi - KfW-Unternehmerkredit	43
2.3.3.2. ERP Dijitalleştirme ve İnovasyon Kredisi - ERP- Innovationsfinanzierung	43
2.3.3.3. Avrupa Yatırımcı Fonu - European Angels Fund (EAF)...	43
2.3.3.4. Coparion.....	44
2.3.3.5. KfW- Yatırım ve İş İçin Sermaye - KfW- Kapital für Arbeit und Investitionen.....	44
2.3.3.6. ERP / EIF Büyüme Hızlandırma - ERP/EIF Wachstumsfazilität	44
2.3.4. KOBİ ve Girişimcilere Dış Pazar Geliştirme Destekleri	45

2.3.4.1. Genç Yenilikçi Firmalara Fuar Programı – Messeprogramm Junge Innovative Unternehmen	45
2.3.4.2. Pazar Geliştirme Programı KOBİ - Markterschließungsprogramm KMU.....	45

3. BÖLÜM

İNGİLTERE’DE GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI

3.1. İNGİLTERE’DE GİRİŞİMCİLERE VE KOBİ’LERE DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR	47
3.1.1. İngiltere İş Bankası (British Business Bank)	47
3.1.2. İş Enerji ve Endüstriyel Strateji Bölümü - Department for Business, Energy & Industrial Strategy (BEIS)	47
3.1.3. Hazine - Her Majesty’s Treasury.....	49
3.1.4. Dijital, Kültür, Medya ve Spor Dairesi - Department for Digital, Culture, Media & Sport (DCMS)	50
3.1.5. Bölgesel Kalkınma Ajansları - Regional Development Agencies (RDAs)	50
3.1.6. İngiltere’nin Kamu Web Sitesi “gov.uk” Hakkında.....	51
3.2. MESLEKİ EĞİTİM	53
3.3. KOBİ VE GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ.....	54
3.3.1. KOBİ ve Girişimcilere Başlangıç Aşamasında Sağlanan Destekler	54
3.3.1.1. İş Kurma Hibe Programı – Mansfield – Business start-up Grant scheme – mansfield.....	54
3.3.1.2. Güney Doğu Midlands Başlangıç Programı - The South East Midlands Start-up Programme	54
3.3.1.3. Worcestershire Kavram İspatı Programı - Worcestershire – Proof of Concept Funding - Worcestershire.....	55
3.3.1.4. Başlangıç Kredileri – Start Up Loans	55
3.3.1.5. GC İşletme Finansman - Kuzey Batı İngiltere - GC Business Finance - North West England.....	56

3.3.1.6. Gençler İçin Kurumsal Program - Enterprise Programme For Young People – UK.....	56
3.3.1.7. İşletme Pusulası Başlangıç Programı - Tees Valley - Business Compass Start Up programme - Tees Valley.....	57
3.3.1.8. Doğu Lindsey Mikro İşletme Hibe - East Lindsey Micro Business Grant	57
3.3.1.9. İşletme Kredileri - East Midlands - Enterprise Loans (ELEM) - East Midlands.....	57
3.3.2. KOBİ ve Girişimcilere Büyüme Aşamasında Sağlanan Destekler	58
3.3.2.1. Ticari Büyüme İçin Hibeler - Stoke-on-Trent ve Staffordshire - Grants for business growth - Stoke-on-Trent and Staffordshire...	58
3.3.2.2. Thames Valley Berkshire Genişleme Kredisi Programı - Thames Valley Berkshire expansion loan scheme.....	58
3.3.2.3. Ticari Büyüme Programı 2 – The Marches - Business Growth Programme 2 – The Marches	58
3.3.2.4. BCRS Ticari Krediler - BCRS Business Loans	59
3.3.2.5. Kurumsal Finansman Garantisi - Enterprise Finance Guarantee (EFG).....	59

4. BÖLÜM

TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye Almanya Ve İngiltere De Uygulanan Girişimcilik Teşvik Ve Politikalarının Karşılaştırılması.....	60

5. BÖLÜM

SONUÇ

SONUÇ.....	64
KAYNAKÇA.....	68
ÖZGEÇMİŞ.....	78

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. İngiltere'deki Bölgeler ve Bölgesel Kalkınma Ajansları - Bölgesel Kalkınma Ajansları (Regional Development Agencies (RDAs)...	51
Tablo 2. 2019 Şirket Sayısı	60
Tablo 3. Türkiye'de Kurulan ve Kapanan İşletme Sayısı	61
Tablo 4. 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi	62
Tablo 5. Girişimci Çerçeve Koşulları, 2015/2016	62

1. İngiltere'deki Bölgeler ve Bölgesel Kalkınma Ajansları - Bölgesel

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. “Gov.uk” Sitesinin ‘Business Link’ Bölümü	52

SİMGELER VE KISALTMALAR

ASO: Ankara Sanayi Odası

BA : Federal İş Ajansı

AB: Avrupa Birliği

ABB: Avrupa Birliği Başkanlığı

BEIS: İş Enerji ve Endüstriyel Strateji Bölümü

BİGG: Tekno Girişim Sermayesi Desteği Programı

BMWi : Federal Ekonomi Ve Enerji Bakanlığı (Bundesministerium Für Wirtschaft
Und Energie)

COSME: İşletmelerin Ve Kobi'lerin Rekabet Edebilirliği Programı

DCMS: Dijital, Kültür, Medya ve Spor Dairesi

EaSI: İstihdam ve Sosyal Yenilik

EFG: Enterprise Finance Guarantee

ESGM :Esnaf Ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü

GEM: Küresel Girişimcilik Monitörü

GEI: Girişimcilik Endeksi

GEDI: The Global Entrepreneurship and Development Institute

GSP: Gençlik ve Spor Bakanlığı

GİSEP : Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planları

GSYİH: Kişi Başına Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

HTGF: Yüksek Teknoloji Gründerfonds (High-Tech Gründerfonds)

IPA: Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı

İŞGEM: İş Geliştirme Merkezi

KfW: Alman Yatırım Bankası

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme
İdaresi Başkanlığı

LGH: LGH Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Zanaat Teşvik Ajansı

NRW: Zanaat Teşvik Ajansı(LGH)

MEVKA: Mevlana Kalkınma Ajansı

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

OSB: Organize Sanayi Bölgeleri

RDAs :Bölgesel Kalkınma Ajansları

SİTİSO : Silifke Ticaret Ve Sanayi Odası

SEKAM: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi

TDK: Türk Dil kurumu

TESK: Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu

TEKMER: Teknoloji Geliştirme Merkezleri

TGB: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri

TİSVA: Türkiye İsrافی Önleme Vakfı

TTGV : Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TUSEV: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TVF: Toplam Faktör Verimliliği

UR-GE: Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi

ZIM: KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı (Das Zentrale Innovationsprogramm
Mittelstand)

GİRİŞ

Küreselleşen dünya ekonomisinde girişimcilik tüm ülkelerin üzerinde önemle durduğu, ekonomik gelişmenin ve toplumsal refahın vazgeçilmezi olarak dikkat çeken bir başlıktır. Hızla değişen koşullara, uyum sağlayabilen girişimciler modern işletmeleri hayata geçirmeleriyle ülkelerin ekonomileri gelişmekte ve küresel anlamda rekabeti yakalayabilmektedirler. Bundan dolayı dünyanın her yerinde özellikle gençlere girişimcilik ruhu aşılanmakta ve genç girişimci sayısının artması için teşvikler ve politikalar geliştirilmektedir.

Genç girişimcilerin oluşturdukları ekonomik değerler ülke ekonomilerinde gün geçtikçe etkisini ve önemini artırmaktadır. Gençlerin girişimciliğe eğilimleri arttıkça ülkelerin büyüme ve çağı yakalama düzeyi de artacaktır. Genç girişimciler ülke ekonomisine katkı sağlamalarının yanında işsizlik sorununun çözümüne de katkı sağlamaktadır. İşsizlik sorununa en çok maruz kalan gençlerin hem kendileri iş piyasasında yer alarak, hem de işletmelerinde çalıştıracağı kişileri iş piyasasına çekerek işsizliğin çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıklamış olduğu "İstatistiklerle Gençlik 2017" göre Türkiye nüfusunun 12 milyon 983 bin 97 si gençtir. TÜİK'in genç tanımı 15-24 yaş aralığında bulunan bireylerdir. Türkiye genç potansiyelinde girişimci sayısını artırmaya yönelik eğitimler, teşvik politikaları, finans destekleri, vergi muafiyetleri uygulamıştır. Fakat uygulamalarla elde edilen başarılar dünyadaki girişimcilik alanındaki gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Bu genç girişimcilerin başarı sorununa çözüm yolları üretilmesi, Türkiye'nin dünyadaki rekabeti yakalayabilmesi için önem arz etmektedir.

Bu çalışma, genç girişimciliği artırmak için uygulanan teşvik ve politikaların başarısızlık sorununa çözüm ve piyasadaki pozitif yansımalarını geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, Türkiye'deki güncel genç girişimcilik teşvik ve politikalarının farklı ülkelerdeki uygulamalarla karşılaştırılması yoluyla, daha verimli politika ve uygulamalar geliştirilebilmesi amacı taşımaktadır. Çalışma Türkiye'nin konu ile ilgili eksiklerini belirlemeyi hedeflemektedir. Tüm bu yönleriyle gerçekleştirilmesi planlanan tez çalışmasının akademik literatüre ve konuya ilişkin tartışmalara katkı sağlaması düşünülmektedir. Ayrıca uygulayıcı olan kamu kurum ve kuruluşlarına ve genç girişimcilerin sorunlarının çözümüne yönelik katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda, tümdengelim yöntemi kullanılarak önce teorik kavramsal çerçevede terimler ortaya konulacaktır. Sonrasında Türkiye'de yürürlükte olan teşvik ve politikalarını ve genç girişimcilik destekleri incelenecektir. Ayrıca Türkiye'de yürürlükte olan teşvik ve politikalar Almanya, İngiltere ölçeğinde incelenmesi gerçekleştirilecektir. Bilimsel teknikler olarak betimleyici araştırma yönteminden, nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılacaktır.

Tez çalışması 6 ana bölümden oluşmaktadır. Buna göre birinci bölümde, genç ve girişimcilik konuları üzerine teorik altyapı ortaya konulacak, ikinci bölümde Türkiye'deki genç girişimcilik gelişiminin yanı sıra Türkiye'de yürürlükte olan genç girişimcilik destekleri gözden geçirilecek ve Avrupa Birliği girişimcilik destekleri irdelenecektir. Üçüncü bölümde genç girişimcilik desteklerinin Almanya modelinin hem politikaları hem de işleyiş yöntemi irdelenecek ve karşılaştırma ile Türkiye'deki genç girişimcilere teşvik politikaları üzerine öneriler getirilecektir. Dördüncü bölümde ise karşılaştırma İngiltere üzerinden gerçekleştirilecektir. Beşinci ve son bölüm olan sonuç bölümünde yapılan tüm bu araştırmalar ışığında ve çözüm önerileri sunulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE GENÇ GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI VE TÜRKİYEDE DEKİ GELİŞİMİ

1.1. GENÇ TANIMI

Genç kelimesi, özel bir kavram olup bireylerin çocukluktan başlayarak hayatları süresince yaşadıkları dönemlerden en faal olunan, hayata dair tecrübelerin henüz yetersiz olduğu ve hayatın en verimli dönemini ifade etmektedir. Gençlik tanımı ve yaş aralığı farklı kaynaklarda farklı şekillerde tanımlanmıştır. Akın'a göre gençlik, insan hayatının en dinamik dönemi ve bir kimlik arayışı, inşası süreci olarak kabul edilmektedir(Akın, 2014: 10). Gürses(ler)'in "gençlik" kavramına yönelik tanımı, belirli bir toplum biçimlenmesinde o toplumsal biçimlenmeyi yüklenen sosyal "sınıf" ve sosyal "tabaka"ların bilimsel çerçevede tanımlanmış ve sınırlandırılmış belirli bir yaş grubu nüfusu şeklindedir(Gürses, 1997: 46-47).

Gençlik tanımını yapanlar kendi yaklaşımları çerçevesinde gençliği farklı yaş grupları içinde ele almaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesinde gençliği 14-29 yaş olarak belirlemiştir (GSP,t.y.:4). Milli Eğitim Bakanlığı'nın gençlik tanımı; "Büluğ çağına erme nedeni ile biyo-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan çocukluk ile genç yetişkinlik arasında kalan, 12-24 yaşları arasındaki grup" şeklindedir(Sekam, 2013: 10). Genç tanımındaki yaş aralığı, kalkınma planlarında dönemlerinde farklılık göstermiştir. II. Beş Yıllık Kalkınma Planında 14-24 yaş, III. Kalkınma Beş Yıllık Planında 12-22 yaş V. Beş Yıllık Kalkınma Planında 12-24 yaş esas alınmıştır. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise 15-24 yaş olarak kabul edilmiştir(Kalkınma Bakanlığı, 2013: 40). Diğer yandan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 2015 yılında hazırladığı insani gelişme raporunda gençlik 15-24 yaş aralığı olarak ifade edilmiştir (UNDP, 2015:5).

Gençlik ülkelerin ve milletlerin geleceği bakımından da büyük önem arz etmektedir. Çünkü bir milletin gençliği, o milletin geleceğidir. Gençliğine önem veren, gençler her türlü bilgi, beceri ve medenî donanımlarla donatan bir toplumun geleceğinde başarı hikayeleri olacaktır. Bu sebeple ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarına ilişkin problemlere çözüm üretmede genç nüfus kesinlikle dikkate alınmalıdır.

1.2. GİRİŞİMCİLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Girişimcilik konusunda tanımlanması gereken temel kavramlar; girişim, girişimci, girişimcilik başlıklarıdır. Girişim kavramı, Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre, “Bir iş ya da eyleme başlamak üzere hazırlık yapma, bir işi yapmak üzere ele alma” olarak tanımlanmaktadır (TDK, t.y.). Girişim kavramı, birçok bilim adamı tarafından farklı şekillerde açıklanmıştır. Bazılarına göre girişim olayı doğa, sermaye ve emeğin bileşimi olarak görülmektedir. Bazılarına göre de girişim, kâr amacı ile mal ve hizmet üretmek için kurulan, işletme veya hukuki ve finansal kişiliğe sahip bir örgüt olarak tanımlanmaktadır (Marangoz, 2012a: 3-4). Girişimin tanımlamaları kurumlar ve bilim adamlarının önceliklerine göre farklılıklar göstermiştir. Tanımlamaların farklı olmasına rağmen ortak yönleri olmuştur. Bir işletmeye veya birime girişim diyebilmenin maddeleri ortaya çıkmıştır. Pazarlanabilir ürün ve hizmet üretmek, kendi ihtiyaçlarını karşılamak için değil, kazanç sağlamak için kurulan birimler olmaları onların girişim olmaları anlamına gelmektedir.

Girişimci kavramını tek bir cümle ile açıklamak kolay değildir. Literatürde girişimciliğin birçok tanımı bulunmaktadır. Girişimci terimi ilk defa 17.yy'da Fransız askeri literatüründe yer almıştır (Marangoz, 2013b: 20). Latince "intare" kökünden gelen girişimci kavramı İngilizce "enter (giriş) ve pre (ilk) köklerinden gelmekte ve entrepreneur: ilk girişen, kalkışan olarak çevrilmiştir. Entrepreneur kelimesi aslında Fransızca'da girişmek, yüklenmek şeklinde ifade edilen “entreprende” kelimesinden gelmektedir. Girişimciliğin diğer birçok dile çevirisini yaparak kendisine tam şekli verilebilir. Örneğin, kavram İtalyancada “intraprendere” veya Almancada “unternehmen” olarak geçmektedir (Aktaran: Doğan, 2013a: 5). TDK' ya göre ise girişimci, “üretim için bir işe girişen, kalkışan kimse, müteşebbis” şeklinde

tanımlanmaktadır (TDK.2019). Girişimci kavramını, toplumun sosyal grupları kendi önceliklerine göre farklı boyutlar katarak tanımlamalar yapmışlardır. Ekonomistler girişimciyi, kaynakları etkin kullanarak pazardaki gelir dağılımı dengesizliğini gideren ve kârını maksimize eden kişi olarak tanımlamıştır (Aktaran: Karaca, 2015a:21). Psikologlar ise bir şeyleri elde etme veya kazanma ihtiyacı, tecrübe etmek, başarmak veya özgür olma düşüncesi gibi belirli fikirlerin yönlendirdiği kişi olarak tanımlamışlardır (Karaca, 2015b:7). İktisatçılar, piyasayı gözlemleyerek talep açıklarını yakalayabilen, yeni talepler oluşturabilen, talep değişimlerini fark edebilen, üretim faktörlerini bir araya getirebilen, rekabeti kaçınılmaz olarak gören, risk ve sorumluluk alabilen, yaratıcı ve yenilikçi kişi olarak tanımlamışlardır (Marangoz, 2012a: 3-4).

Tüm bu tanım ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere girişimciyi tek bir cümle ile tanımlamak zordur. Tanımlamalarda 3 ortak nokta bulunmaktadır. Bunlardan birincisi girişimci, kendi yaşam tarzını değiştirme inisiyatifini kendi eline alabilme cesaretindeki kişidir. İkinci ise kendisinin veya çevresindeki kaynak yetenekleri organize ederek veya yeniden organize ederek, sosyal ekonomik ve kişisel çerçevede anlamlı, farklı, değer yaratan kişidir. Üçüncüsü ise hayal gücünü kullanarak, problemleri çözerek tüm bunların karşılığında maddi-manevi başarı ve başarısızlığı göze alabilen kişidir (Top, 2006: 6).

TDK'nin "girişimci olma durumu" olarak tanımladığı girişimcilik, insanların uzun yıllardır yaptığı faaliyetlerdendir. Girişimci ve girişimcilik kavramları birbirine karıştırılan terimlerdir. Girişimci ve girişimcilik birbirinden farklı ama birbiriyle ilişkili kavramlardır. Girişimcilik kavramsal olarak, bir süreci ifade etmektedir. Girişimci ise, o süreçte rol alan kişiyi ifade etmektedir (Özkul ve dulupçu, 2007: 68-69).

Girişimcilik, girişimcinin ortaya koyduğu eylemin, organizasyonun ve ürettiği ürün ve hizmetlerin ana başlığıdır (Top, 2012). Girişimcilik iki karar alma sürecinin sonucudur. Birincisi; kişisel yaşam yolunu geliştirme ve değiştirme kararı, ikincisi ise yeni bir işe başlama iradesidir. Yaşam yolunu değiştirme ve geliştirme süreci, riskli ve bazen de gelişigüzel olabilir (Esen ve Çonkar, 1999: 3-5). Girişimciliğin tanımlanmasındaki temel zorluk, girişimcilik olgusunun çok yönlü olması ve çok sayıda disiplini içine alan farklı girişimcilik çalışmalarının bulunmasıdır. Çalışmamızda

şimdiye kadar yapılan tanımları kapsayan uzlaşmaya yer vereceğiz. Üzerinde uzlaşılan girişimcilik tanımı; yenilikçilik ile yeni bir değer oluşturmak, oluşturulan fırsatların yeni ya da mevcut bir organizasyonda gerçekleştiği süreç olarak ifade edilmektedir (Aktaran: KARACA, 2015c: 28). Girişimcilik ekonomik hayat ile birlikte sosyal hayatın da gelişimini sağlayarak harekete geçiren süreçtir.

1.3. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Girişimcilik olayı insanlık tarihinin derinlerinden gelen bir faaliyettir. Tarihsel süreç içerisinde, bireyler öncelikle ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak için risk alarak, yenilikler yaparak birçok girişimde bulunuyorlardı. İlk başlarda girişimciliğin amacı hayatta kalabilmektir. Girişimcilik neolitik dönemde şekillenmeye başlamış ve maden devrinde iş yerlerin kurulmasıyla sistematik bir yapıya dönüşmüştür(Karakaş, 2013). Emile Durkheim ortaya koymuş olduğu Genetik Evrim Sınıflandırılmasına göre toplumlar dört sınıftan oluşmaktadır. Bunlar (Aktaran: Gümüsoğlu ve Karaöz, 2014: 101);

- İlkel toplumlar,
- İlk toprağa yerleşik tarım ile uğraşan toplumlar,
- Feodal toplumlar,
- İleri toplumlar olarak sıralanmaktadır.

İlkel toplumlarda insanlar doğanın sunduğu kaynaklar ile geçinmekteydiler. Girişimciliği üretim olmadan sadece hayatta kalmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için yapmaktaydılar. Bu toplumlarda insanların İlerleme yolunda attıkları ilk adım, besin olarak kendi kendilerine büyüyen çoğalan hayvanları avlanmakla yetinmeyip, evcilleştirmeleri ve yetiştirmeleri ile olmuştur (Aktaran: Aşk vd, 2011c: 57).

İlk toprağa yerleşik tarım ile uğraşan toplumlar, döneminde insanların üretime başlamaları ve bir süre sonra ihtiyaçtan fazlasını üretmeleri, insanların ekonomik ve sosyal gelişme hızını artırmıştır. Bu dönem takas yönteminin olduğu bir ticaret ortaya çıkmıştır (Aşkın vd, 2011a: 56). Derebeylik ve imparatorluklardan oluşan, teokratik monarşi ile yönetilen ve tarım ve ticaretle uğraştıkları bilinen feodal toplumlar da girişimcilik kavramı günümüzdeki anlamına yaklaşmıştır. Bu dönemde kentler

oluşmuştur. Kentler, tarım faaliyetinden uzak durarak endüstri ve ticaretle uğraşmaktaydılar. Etrafdaki köylerden yiyeceklerini satın almakta ve imal ettikleri eşyayı da bu köylere satmaktaydılar. Gün geçtikçe daha çok sayıda meslekler ortaya çıkmıştır. Demirci, marangoz, tekstil gibi ana başlıklarda oluşan bölümler zamanla kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır (Vural, 2006: 42). Bu dönemde iş bölümlerindeki gelişmelerin yenilik hızları yavaş olmuştur.

Endüstri devriminin sonucunda makineler gelişmiş ve üretimde sağlamış olduğu kolaylıklardan dolayı yaygınlaşmıştır. Makineleşme süreci 1870’de elektriğin icadı ile hız kazanmıştır. Bilgisayarlar, CNC tezgahlar, robot üretimleri ve en son olarak nano teknolojiler ve akıllı makineler gibi teknolojik gelişmeler girişimciliği önemli ölçüde etkilemiştir. Bu süreçlerde girişimci bireyler, bambaşka nitelikler kazanmaya başlamışlardır. Girişimci bireyin niteliğindeki bu gelişimler, aynı zamanda girişimcilerin ekonomik değeri ile birlikte sosyal hayattaki önemlerini de artırmıştır.

1.4. Genç Girişimci

Genç girişimci, genç tanımlamasındaki yaş aralığında bulunan ve girişimci eylemde bulunan bireylerdir. Genç girişimcilere bakıldığında, daha çok üniversite yıllarında, yeni eylemlerde bulunan kişilerin olduğu görülmektedir. Ülkemizde de ve dünya da birçok yenilikçi fikir yarışmaları ile desteklenen girişimciliktir. Genç girişimcilerin ilk yıllarında karşılaştıkları problemler yeni bir firmanın kuruluş döneminde yaşanan sınırlılıklardır. Bu sınırlılıklar finansal sınırlılıklar, insan kaynakları, teknolojik kaynaklar veya bilgi kaynakları olabilir. Bunun yanı sıra “girişimci” mesleğine ve bu yeni ünvanın getirdiği yalnızlık, yeni profesyonel yaşam ve iş hayatı dışındaki alanın çatışması, aşırı iş yükü gibi durumlara alışmak da yaşadıkları sorunlar arasında bulunmaktadır. Genç girişimcilerin Dünya’da ve Türkiye’de hibe, kredi ve danışmanlık destekleri verilmektedir. Ülkeler genç girişimcileri desteklerken gençlerin girişimci olması hedeflenerek politikalar geliştirilmektedir. Ayrıca yarışmalar düzenleyerek gençlerin girişimciliğe yönlendirilmesi yapılmaktadır. Genç girişimcilerin çalışma hayatına entegreyi kolaylaştırmak için genç girişimci sivil toplum kuruluşları ve Ticaret Odalarının genç komiteleri bulunmaktadır.

1.5. GİRİŞİMCİLİĞİN TÜRLERİ

Girişimcilik kavramı çok geniş bir alanda faaliyetleri kapsamaktadır. Okulda, iş yerinde, evde söz edilebilir. Ayrıca askerî alanlarda, çeşitli sanat alanlarında, kamuda ve sanal ortamlarda da girişimcilikten bahsedilebilir. Bundan dolayı girişimcilik türlerinin tanımlanmasına birçok farklılıklar olmuştur.

1.5.1. Sosyal Girişimcilik

İnsanlık tarihi boyunca, insanoğlu işsizlik, açlık, dengesiz gelir dağılımı gibi birçok sorun ile uğraşmıştır. Bu sorunlara karşı devlet yönetimleri, sivil oluşumlar, birçok çözüm önerileri getirmişlerdir. Güncel çözüm önerileri arasında bulunan sosyal girişimcilik, sosyal sorunların çözümüne yönelik çabalara önemli ölçüde katma değer olmuştur. Sosyal girişimcilik, sosyal değer oluşturmak ve toplumsal sorunların çözümünde rol oynayarak farklılık oluşturmak olarak tanımlanmaktadır. (Güler, 2010). Sosyal girişimcilikte kâr elde etmek ve maddi kazanç sağlamak amaçlarını ikinci plandadır. Ayrıca Sosyal girişimcilik, toplumların alışlagelmiş davranışlarını değiştirerek gelişlere neden olmuştur. Sosyal girişimciler neyin yolunda gitmediğini bulur, toplumu yeni sınırlamalara ikna eder ve sistemi değiştirerek, geliştirerek sorunun giderilmesini sağlar (Güler, 2008: 65). Sosyal girişimciliğin, ticari girişimcilikten ayrıldığı nokta üretilen mal, hizmet ve bilginin kar amacı gütmesiyle değil toplumsal fayda ve değer oluşturulması olmuştur (Güler, 2011: 79-111).

Sosyal girişimciliğin desteklenmesine yönelik olarak Dünyada ve Türkiye’de kurulan ve aktif olan çeşitli sivil toplum kuruluşları vardır. Bu kuruluşlardan ilki ve en geniş, 1980 yılında kurulan Ashoka’dır. Ashoka Bill Drayton tarafından sosyal girişimcilere dünya çapında bütçe sağlamak için kurulmuştur. Günümüzde 89 ülkeden 3000’e yakın Ashoka üyesi insan hakları, çevre, sağlık, eğitim/gençlik, kalkınma ve vatandaşlığa katılım gibi çeşitli alanlarda faaliyetler göstermektedir (Ashoka, 2019).

Türkiye’de ise sosyal girişimcilik ile ilgili son dönemlerde önemli gelişmeler olmuştur. Örneğin birçok üniversitede sosyal girişimcilik dersleri açılmıştır. Ayrıca Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TUSEV) ve benzeri örgütler iş hayırseverliği, sosyal

yatırımlar ve sosyal girişimler konusunda eğitimler vererek farkındalığı artırmaya çalışmaktadır. .

1.5.2. İç Girişimcilik

İç girişimcilik kavramını ilk kez 1983 yılında Giffort Pinchot, ‘‘hayalperest bir bireyin yaptığı iş’’ olarak tanımlamıştır. İç girişimcilik kavramı, girişimciliğin alt bir alanı olarak belirlenmiştir. İç girişimcilik zamanla, örgütlerin ve işletmelerin karını yükseltmek, rekabet gücünü arttırmak ya da söz konusu işlerin yenilenmesi olarak tanımlanmıştır (Soyşekerci, 2013: 129). İç girişimcilik, bir örgütsel ağ içinde bulunan bireyin, kendi yeteneklerini kanıtlaması ve insanlarla iletişimini güçlendirmesi ile örgüt içinde başlattığı girişimcilik türüdür (Güney, 2008: 78).

Şirket içerisinde bulunan iç girişimcilerin yeni iş girişimi başlatma, yeni iş alanları oluşturma, kendilerini geliştirme, yenilikçi olma, risk alma özellikleri bulunmaktadır. İç girişimciler, ilk girişimcilere göre daha esneklerdir. Mevcut şirket yapıları doğası gereği katıdırlar. Bundan dolayı yeniliklerin yapılması şirketlerin, örgütlerin esnetilmesiyle uygulanır. Örgüt ve işletmelerin, işletmeleri ileriye götürebilme adına ortaya koyulan fikir ve önerilere değer vermesi, işletmenin rekabeti yakalayabilme ve alanında avantaj sağlamasını sağlayacaktır. Kurum içi girişimciliğin desteklenmesi çalışanların işletme içerisinde, özgür bir ortam bulmalarına, kapasite ve yetenekleri göstermelerine, değerli olduklarını hissetmelerini sağlayacaktır. İç girişimciliğin teşvik edilmediği, önemsenmediği işletmelerde, iç girişimcilerin ya rakip firmaya geçmesine ya da rakip firma doğmasına neden olacaktır. Bu günümüz piyasalarında işletmelerin istediği bir sonuç değildir.

Bir açıdan iç girişimcilik ‘‘eski köye yeni adet getirmektir.’’ zordur. İnsanlar çoğu zaman getirebileceği risklerden dolayı yeniliklerden korkarlar. İç girişimciliği gerçekleştirmek için önce bu korkuyu aşmak ve işletmelerdeki karar aktörlerini yeniliğe ikna etmek gerekir.

1.5.3. Kamu Girişimciliği

Dünya ekonomisinin 1970'lerde uluslararası borç krizinin etkisiyle dünya ekonomisinde buhrana sürüklenmiş, üretkenliğin ve verimliliğin azalmasına neden olmuştur. Bu dönemde girişimcilik, özel kuruluşlardan, kamu kurumlarına ve kar amacı olmayan işletmeler üzerine çevrilmiştir. Bu çerçevede kamu kurumlarının yapısal, işlevsel, kültürel ve özellikle işletme yönlerinin yeniden ele alınması süreçleri yaşanmıştır (Aktaran: Kaygın, 2015: 130). Bu araştırmalar sonucunda kamu girişimciliği başlığı çıkmış ve bu başlıkla kamu kurumlarının performanslarının ve işlevselliklerinin artması hedeflenmiştir.

Kamu girişimciliği, “sosyal fırsatlar oluşturmak için kamu ve özel kaynakları benzersiz bir şekilde bir araya getirme yoluyla vatandaşlar için değer yaratma süreçleri olarak” tanımlanmaktadır. Kamu girişimciliği, özel sektörün girişimcilik tecrübesinin kamu örgütlerine aktarılmasını, yeni fırsatların ve yenilikçi süreçlerin yeniden keşfedilmesini sebep olmuştur. Kamu girişimciliği, kamu örgütlerinin hedef kitlesinin ihtiyaç ve isteklerine daha hızlı ve kaliteli cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve daha az bürokrasiyi, daha fazla esnekliği, daha fazla rekabetçiliği ve daha fazla üretkenliği sağlayarak etkinliği artırmaktadır (Aktaran: Karaca, 2015d: 50). Kamu girişimciliği, kamular arasındaki rekabeti ve kamu ile özel sektör arasındaki rekabetin artması yönünde etkileri olmaktadır.

Kamu girişimciliği, girişimcilik türleri arasında en çok sosyal girişimciliğe benzemektedir. Sosyal girişimcilik ile ayrıldığı nokta, kar elde etme hedefidir. Genel girişimcilikten farkı ise girişim sonucunda elde edilen karın bireye değil de devletin kasasında yer almasıdır.

1.5.4. Yaratıcı Girişimcilik

Yaratıcı girişimcilik; yeni bir fikrin, buluşun, mevcut olan bir ürünün veya hizmeti tekrardan tasarlanarak fiyat ve kalite yönünde iyileştirilmesi için gerçekleştirilen girişimcilik türüdür (Tekin, 2004). Yaratıcı girişimcilik, ekonominin içerisinde almış olduğu paydan dolayı son zamanlarda ülkelerde çok fazla önem

kazanmıştır. Akıllı telefonlar, Google, Instagram, Netflix vb. girişimler yaratıcı girişimciliğin başarılı örneklerindedir.

Tarihsel süreçte bakıldığında, yaratıcı girişimciliğin temelini, Frankfurt Okulu temsilcileri Adorno ve Horkheimer tarafından atıldığını söylemek doğru olacaktır. Daha önceleri sanat ve toplum için yapılan güzel sanatlar, tasarım, tiyatro ve gösterim sanatları gibi yaratıcı faaliyetler, ticarileşerek yeni sektör olmuştur (Aracıoğlu vd., 2016a :46). Bu sektörler dünyada farklı şekillerde popülerlik kazanmış ve kabul görmüştür. Yaratıcı girişimcilik, girişimcilik türleri arasında en fazla risk alınan girişimciliktir. Ayrıca yaratıcı girişimcilerin, diğer girişimcilerden daha fazla bilgi sahibi olması gereken alanları vardır. Örneğin film alanında yaratıcı girişimcilik yaparken filmin tüm aşamaları hakkında bilgi sahibi olunması ve ortaya somut çıktılar koyulması gereklidir. Film projesi anlatırken somut çıktılar ortaya koyulamaz ve çeşitli tekniklerle insanlara hayal ettirmeye çalışılır. Filmin başarısı görülmeye çalışılır. Filmin yayınlanmasından sonra düzeltme şansı olmaz. Filmin izlenirliği konusunda yaratıcı girişimci büyük bir risk alır.

1.5.5. Takipçi Girişimcilik

Takipçi girişimcilik, piyasadaki gelişmeleri takip etmekle yetinen, bu gelişmelere göre davranan ve yenilik yapan girişimcilerin yolunda gidilen girişimcilik türüdür. Takipçi girişimciler, girişimciler içerisinde yenilik yapan ve, yaratıcı olan girişimcileri izlerler ve onların yöntemlerini takip etmeyi tercih ederler. Fakat girişimciliğin yapısı gereği, roller her an değişebilmektedir. Başlangıç olarak dinamik bir yetenek yapısına sahip olan yenilikçi girişimci zaman içinde takipçi biri girişimci haline geçebileceği gibi, zaman içinde takipçi bir girişimcinin yenilikçi girişimci olması da mümkündür.

1.5.6. Fırsat Girişimciliği

Fırsatçı girişimci, “geleceğe ait öngörülerde bulunarak, kârlı olabilecek alanlara yatırım yapan kişi” şeklinde tanımlanabilir. Buna göre girişimci, pazardaki fırsatları görerek veya doğabilecek fırsatları öngörerek, kâr edebileceği konularda yatırımlar

yapar. Fırsat girişimciliği, fırsatları değerlendirebilecek görüş açısına ve kaynakları yönlendirebilme yeteneğine sahip olmayı gerektirmektedir (Aktaran: Doğan, 2013b:30).

1.5.7. Dijital Girişimcilik

19. yüz yılın sonuna doğru dünyada artan rekabet şartlarından dolayı ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, üretim süreçlerinden, ürün pazarına kadar bir çok alanda köklü değişikliklere neden olmuştur. Özellikle bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, girişimcilerin yoğun rekabet ortamında hızlı karar vermelerine neden olmaktadır. Bu değişimler sonucunda işletmeler satış hacimlerini artırmak için klasik işletme stratejilerinden vazgeçerek, yeni ekonomiye uygun olarak internet alanında dijital girişimcilik yapmak zorundadır (Yelkikalan vd., 2010: 495).

Dijital girişimcilik, dijital medya ve yeni teknolojileri sayesinde ortaya çıkan fırsatların aranması ve klasik girişimcilik modellerinin değiştirilerek, yeni serüvenlere vurgu yapılan girişimcilik modelidir. Dijital girişimciler bu doğrultuda fırsat arayışında, bilgi teknolojilerinin ve dijital medyanın değişen özelliklerine endekslidir. Özellikle günümüzde sürekli değişim ve yenilenme sürecinin olduğu bir sektörde, girişimci sayısının artması da kaçınılmazdır (Aracıoğlu vd., 2016b : 25).

Yenilenmiş bilgi teknolojilerinin, işlenen bilginin farklı kullanımları, iletişim kanallarının gelişmesi ve bunun sonucunda kullanılan araçların da değişmesinin bir sonucu olarak, dünyadaki girişimcilik uygulamaları arasında dijital girişimcilik anlamlı bir büyüklüğe sahip olmuştur. Dijital girişimciler, bilgi teknolojileriyle alakalı her türlü fırsatı takip eden ve bilgi teknolojilerini kullanarak kararlar alan, pazarda tutunmayı ve rekabet avantajını sağlayan kişilerdir. Dijital girişimciliğin en büyük teknolojisi internettir. İnternetin getirmiş olduğu yeniliklerle dijital girişimcilik, diğer girişimcilikten ayrılmaktadır. Dijital girişimcilik, e-ticaret, sosyal medya, dijital reklamcılık, veri yönetimi gibi dijital teknolojileri kullanmaktadır. Klasik işletmelerde iyi bir fikriniz dahi olsa yeterli sermaye olmadığı takdirde ulusal veya küresel çapta başarılı olma şansınız yoktur. Yalnız dijital girişimciliğin sunduğu e-ticaret sayesinde bunu sağlayabilirsiniz. E-ticaret sadece siteler üzerinde değil sosyal medya üzerinden de kullanılmaktadır. Dijital girişimciliğe, şirketlerin ve örgütlerin kurumsal, sektörel bilgi

paylaşımları da dahil edilmektedir. Şirketler bu sayede buldukları yerlerden ulaşması mümkün olmayan müşterilerine dijital girişimcilik sayesinde ulaşabilmektedirler.

1.5.8. Yeşil Girişimcilik

Yeşil girişimcilik veya literatürdeki diğer adıyla eko-girişimcilik, küreselleşmenin ve sanayileşmenin hız kazandığı 1970'lerde gündeme gelmiş ve çalışılmaya başlanmıştır. Artan sanayileşme aynı zamanda çevre kirliliğinin artmasına sebep olmuştur. Bunun sonucunda bilinçlendirme çalışmalarının bireysel, örgütsel ve toplumsal düzeyde yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Çevre kirliliği ile mücadele, bireyin bilinçlenmesiyle başlar, bireyin bilinçlenmesi, üretim ve çalışma yönteminin yeniden şekillenmesini sağlar. Böylelikle örgüt ve işletme bilinçlendirilmiş olur. Son olarak sunulan çevreci ürünlerle toplum etki altına alınır.

Eko-girişimciler, girişimcilik faaliyetleri gerçekleştirenlerin çevresel faktörleri dikkate alarak hareket edilmesidir (Aracıoğlu vd., 2016b:25). Ayrıca eko-girişimcilik, çevreye verilen zararı minimize etmek için, yeni iş fırsatlarının araştırıldığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte işletme faaliyetlerini gerçekleştirilirken, faaliyetleri sonucundan doğal çevreye ve paydaşlar üzerindeki olumsuz etkileri azaltılmaktadır.

Çevresel sorunlara karşı duyarlılıklar ve kirliliğe karşı önlemler yeni iş alanları oluşturmaktadır. Özellikle atıkların dönüştürülmesi, doğal üretim yöntemlerinin geliştirilerek çevrenin korunmasını ve doğa kirliliğinin önlenmesindeki yeni gelişmeler yeni girişimcilik fırsatları sunmaktadır (Karaca, 2015e:45). Eko girişimciler çevreye duyarlı işletmecilik yapmakta ve çevreye zarar vermeyen yeşil ürün ve hizmetleri vermektedirler.

1.6. TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİ

Girişimcilik kavramı, tarihsel devamlılıklar ve kültür yapısı içinde anlam bulmaktadır. Günümüz girişimcilerinin davranış kalıpları tamamen olmasa da geçmişten gelen bazı değerleri ve kültürel mirası içinde barındırmaktadır. Ayrıca, girişimciliğin tarihsel gelişimini doğru algılayabilmek, bize girişimcilik yolundaki gelişimleri ve değişimleri göstererek, girişimcilerin ve ekonominin Türkiye yönünün ortaya çıkmasını

sağlayacaktır. Osmanlı, kurulduğu bölgenin ekonomik ve siyasi geleneklerinin devamı niteliğindedir. Osmanlı döneminde var olan birçok kuruluşun kökeni Selçuklulara dayanmaktadır. Selçuklular dönemindeki Ahilik ve Lonca teşkilatları Osmanlı döneminde de devam etmiştir. Osmanlı döneminde, Selçuklularda olduğu gibi, yarı-resmî örgüt olarak hizmet etmişlerdir. Kendi içlerinden seçtikleri ve yarı-dini bir lider olarak tanımlanan Ahi Şeyhi'nin liderliğinde çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Ahi teşkilatları, kamu görevlerinin yerine getirilmesinden de sorumlu olmuşlar ve şehirlerde bir tür yerel otorite işlevi görmüşlerdir. 15. yüzyıldan itibaren ise Osmanlı ekonomisinde lonca teşkilatları aktif rol almaya başlamıştır. Temeli, Ahilik teşkilatlarına dayanan loncaların iki kuruluş amacı vardır. İlki üyesi olan esnaf ve sanatkârlar arasında sosyal dayanışmayı ve eşitliği sağlamaktır. İkincisi ise mesleki faaliyetleri denetlemek ve düzenlemektir. Mesleki ve sosyal bir kurum olan loncalar, sahip oldukları siyasi nüfuz ve yaptırım gücü sayesinde toplumda büyük bir etkiye sahip olmuşlardır (Aktaran: Aşkın vd., 2011b:62). Osmanlı döneminde, Türkler çoğunlukla asker, bürokrat, ilim adamı ve çiftçi olarak rol almış, ticaret ise Rum, Yahudi, Ermeni ve yabancı tüccarlara kalmıştır. Bu dönemde Bizans'tan alınan usul ve yaklaşımlar ile Rum, Yahudi ve yabancı tüccarlara kapitülasyonlar uygulanmıştır (Aktaran: Aşkın vd., 2011b:62).

Osmanlı Devleti'nin kültürel altyapısında Ahilik Hareketi'nin büyük payı vardır. Ahilik salt bir dayanışma hareketi ve meslek örgütü değildir, aynı zamanda temel sosyal kurumlar arasında olan eğitim, ekonomi ve siyaset alanlarında da fonksiyonel olmuş bir sivil harekettir. İslam Dini'nin değişimi özendiren bir kültür inşa etmesi sebebiyle, Ahilik Hareketi'nin de girişimciliği teşvik edici bir mahiyeti haiz olduğunu ifade etmek mümkündür.

Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine geçildiğinde ise, hükümet kendi ulusal girişimciler grubunu, yani millî burjuvaziyi oluşturma hedefini koymuştur. 1923 yılında gerçekleştirilen, İzmir İktisat Kongresinde alınan kararlar bu hedefi destekler niteliktedir. Kongre sonunda alınan kararlar şöyle özetlenebilir (Danışık, 2001: 27- 28):

- Anonim şirketler kurulmasının kolaylaştırılması,
- Milli bankaların kurulması,
- Demiryolları inşasının hükümetçe bir programa bağlanması,

- Sanayinin teşviği,
- Yerli malı kullanılması,
- Amele denilen iş erbabına, işçi denilmesi ve sendika hakkı tanınması.

Bu dönem, ulusal ekonominin kurulma dönemidir. Bu dönemde bir yandan yabancıların ekonomi alanındaki hakimiyetlerinden kurtulmaya çalışılmıştır. Ayrıca girişimciliği teşvik etmek amacıyla devletle ortaklık kurma, düşük faizli kredi, kamu iktisadi teşekküllerinden ara mal sağlama ve yurtdışı mübadeleye kolay ulaşım olanakları gibi bir dizi önlem alınmıştır (Aşkın vd, 2011c:66). 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu da girişimcilik açısından önemlidir. Belirlenen bu politikalar ve teşvikler sonucunda 1923-1930 döneminde 178 anonim şirket kurulmuştur. Dönemin imkansızlıkları göze alındığında, açılan özel işletme sayısına bakıldığında, girişimci sınıf oluşturma hedefinin başarılı olduğu söylenebilir (Ökçün, 1971: 127). Daha sonraki yıllarda kapitülasyonlar kaldırılarak yabancı yatırımcıların ellerindeki imtiyazlar alınarak millileştirilmiştir. 1961 yılında 5'er yıllık kalkınma planları hazırlanmaya başlanılmıştır. Bu yıllarda tarımdan sanayileşmeye geçiş ve köyden kente göç hızlanmıştır.

1970'lı yıllarda netleşen girişimci grubu, çoğu yurtiçi ve yurtdışı yüksek tahsilli bireylerdir. Geleneksel üretim anlayışını yenilikçi bakış açısıyla geliştirmeyi ve profesyonel yönetim felsefesini öğrenilmeye çalışılmıştır.

1980 yılında ise Türkiye'de girişimcilik önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özellikle 24 Ocak 1980 ekonomik kararlarıyla stratejik bir değişiklik meydana gelmiş ve serbest piyasa ekonomisine geçilerek, ihracat artırılmıştır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004). Bu stratejik değişikliğe eş güdümlü olarak, serbest piyasa ekonomisinin ilke ve esaslarının geliştirilmesi yönünde önemli politikalar devreye sokulmuştur. Dışa açık büyüme stratejisinin rekabeti ve girişimciliği teşvik etmesi beklenen bir etkidir. Bu etki ile iletişim, turizm, eğitim, sağlık, ulaşım, pazarlama, bankacılık vb. alanlarda yeni girişim örnekleri çoğalmıştır.

1990'lı yıllara geldiğimizde ise, olumsuz şartların olduğunu ama girişimcilik hızının arttığı bir dönemdir. 1996 yılında Gümrük Birliği'ne girişle birlikte Türk

sanayisi başlangıçta çalkantılı bir dönem yaşamıştır. Daha sonrasında uluslararası rekabeti yakalayabilmek için çeşitli reformlar sonrasında rekabet gücünü geliştirerek yoluna devam etmiştir.

Gümrük Birliği özel sektörün potansiyelinin artırılmasına önemli katkılar sağlamış ve Türk ekonomisinin iç ve dış etkilere karşı adaptasyonunun hızını artırmıştır.

Türk girişimcisi, 2001 ve 2008 ekonomik krizlerden başarılı bir şekilde çıkmış ve ekonominin gelişmesinde güçlü bir rol oynamıştır. 2000’li yıllarda ekonominin başaktörü olan girişimcilerin sahip olması gereken özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Aktaran: Aşkın vd, 2011d: 07).

- İyi bir eğitim almış
- Sermaye birikimine sahip
- Dünyadaki gelişmelere ayak uyduran
- Teknolojiyi yakın takibe alan
- Yeniliklere açık
- Araştırmacı
- İleriyi görebilen
- Risk üstlenen
- Yabancı dil bilen
- Kararlı
- Analiz yeteneğine sahip
- Yaratıcı
- İyi bilir çevreye sahip
- Lider
- Bilgi birikimine sahip
- Çok nitelikli kadrolara sahip olan
- “Hizmet” anlayışını ön planda tutan
- Katılımcı yönetime önem veren
- Rasyonel
- Kaliteye önem veren
- Başarma hırsı olan
- Sabırlı
- Paylaşımçı
- Çalışkan
- Atılımcı
- İletişimi güçlü olan

1.7. TÜRKİYE’DE GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI

Birey girişimci olma iradesini ortaya koyduğunda birçok engelle karşılaşacaktır. Bu engellerin aşılması, girişimciliğin yaygınlaşması ve gelişmesi için politikalar oluşturulmuştur. Politikaların uygulanması için sivil ve resmi kurumlar oluşturularak, girişimcinin yanında olunmuştur.

Girişimcilerin, ülke ekonomilerinde katkıları gün geçtikçe artmaktadır. Bundan dolayı ülkelerde girişimcilik üzerine özel eylem planları oluşturulmaktadır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de girişimcilik teşvik ve politikaları kapsamında Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planları (GİSEP) başlığı ile eylem planları oluşturulmaktadır. Bu eylem planlarını 4 Ocak 2012 tarihinde kurulan Girişimcilik Konseyi GİSEP’in temel amacı Türkiye’de girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve büyüyen bir ekonomik bir sistem oluşturmaktır (KOSGEB, 2012: 7). Son olarak 2015-2018 GİSEP planı oluşturulmuştur. Bu plan çerçevesinde, girişimcilik kültürünü artırmak ve yenilikçi özelliklerine sahip, üretken bireylerin yetiştirilmesi amacıyla eğitim yöntemi belirlenmiştir. Eğitim yöntemi, öğretmen yetiştirme süreçleri, müfredat, eğitim ortamları ve hayat boyu öğrenme yaklaşımı bu hedeflere göre güçlendirilecektir. Bireylere ilkokuldan başlayarak üniversite hayatına kadar çeşitli dersler ile girişimcilik yetkinliğinin ve girişimci kültürünün kazandırılması hedeflenmiştir.

Girişimcilik kültürünün oluşmasının yanında girişimciliğe atılan bireylere yapılan destekler, sosyal gruplar düşünülerek özel olarak çalışılmaktadır. Özel grup kapsamında kadınlar ve gençler ayrı olarak değerlendirilmektedir. Bu grupların karşılaşacağı zorluklar farklı olduğu için özel politikalar oluşturulmaktadır. Özellikle gençlere olan destekler gelişen ve büyüyen dünyada çok büyük önem arz etmektedir. Girişimci bir gençlik ülkenin ekonomide motor gücü olacaktır. Bu bölümde Türkiye’deki kurumların girişimciliğe yönelik desteklerini incelerken, gençlere yönelik girişimcilik desteklerine daha geniş yer vermeye çalışılacaktır.

1.7.1. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - KOSGEB Destekleri

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) 1990 yılında kuruldu. KOSGEB’in temel misyonu, “ KOBİ ve Girişimcilerin Rekabet güçlerini geliştirecek destek ve hizmetler sunarak ekonomik ve sosyal kalkınmadaki paylarını artırmak” (KOSGEB, 2018: 1)tır. KOSGEB girişimcilere ve KOBİ’lere zamanın şartlarına göre geliştirilen programlar ile destek olmaktadır.

KOSGEB desteklerinin ilk aşaması, uygulamalı girişimcilik eğitimidir. Eğitim programını başarıyla tamamlayan kursiyerler girişimcilik sertifikasına sahip olmaktadır. Sertifika sahipleri KOSGEB’in iş kurma hibe ve kredilerinden

yararlanabilme fırsatına sahip olmaktadır. Uygulamalı girişimcilik eğitiminde ücretsiz 70 saatlik eğitim verilmektedir. Bu eğitim ile girişimcilerin, iş kurma ve yönetme konularında bilgi ve beceri sahibi olmaları hedeflenmektedir (KOSGEB, 2018:3). KOSGEB bu eğitimleri kendi düzenlediği gibi, İŞKUR, Belediyeler ve dernekler gibi paydaş kurumlar ile de yürütmektedir.

KOSGEB İş Planı Ödülü programı ile girişimciliği yaymak için girişimcilere ödüller vermektedir. Yüksek öğretim kurumları tarafından örgün eğitim kapsamında, girişimcilik derslerini alan öğrencilere KOSGEB ve üniversite işbirliği ile İş Planı Ödülü Yarışması düzenlenmektedir. Yarışmalar sonucunda, hazırladıkları iş planları ile üç dereceye girmiş olan öğrencilerden işletmesini kurmuş olmaları kaydı ile ödüller verilmektedir. En başarılı iş planı sahibine 25.000 (yirmibeş bin) TL, ikinciye 20.000 (yirmi bin) TL, üçüncüye 15.000 (onbeş bin) TL ödüller verilmektedir. Ayrıca; KOSGEB tarafından uygun bulunan, yurtiçi veya yurtdışında faaliyet gösteren resmi kurum ve sivil toplum kuruluşları tarafından düzenlenecek ödüllü/ödüksüz girişimcilik yarışmalarında, ilk üç dereceye girmiş olan yarışmacılara, Türkiye’de kuracakları işletmeleri veya mevcut işletmeleri için, 100.000 (yüz bin) TL’ye kadar ödül verilmektedir.

KOSGEB tarafından düzenlenen İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) desteğine Belediyeler, Yüksek Öğretim Kurumları, Özel İdareler, Meslek Kuruluşları ve Kuluçka Merkezleri başvurabilir. Destek kapsamında girişimcilere işletme geliştirme koçluğu, destek ağlarına ulaşım, finans kaynaklarına erişim imkanı, uygun koşullarda iş yeri mekanı, ortak ofis ekipmanı ve ofis hizmetleri sunmak amaçlarıyla İŞGEM’lerin kurulması teşvik edilmektedir. İŞGEM’lerin kuruluş ve işletme sürecinde geri ödemesiz destekler sağlanmaktadır.

KOGEB zamana ve gruplara göre girişimcilere destekler üretme konusunda farklı programlar üretmiştir. Bu kapsamda 1 Ocak 2019 tarihinde Girişimciliği Geliştirme Destek Programı oluşturmuştur. Program, girişimcileri geleneksel ve ileri girişimci olarak gruplandırılmıştır.

Geleneksel girişimcilik desteği uygulanmaya başlanması ile daha önce yürürlükte olan yeni girişimci desteği programı geliştirilmiştir. Yeni girişimci desteği programı ile

girişimciliğe adıma atan girişimcilere, 50.000 TL geri ödemesiz 100.000 TL geri ödemeli olmak üzere 150.000 TL'ye kadar destek sağlanmaktaydı. Geleneksel girişimcilik desteği ile girişimciye sağladığı istihdama göre 60.000 TL'ye kadar destek verilmektedir. Desteğin ilk yılında toplam 180-539 prim günü sağlayan işletmelere hibe olarak 5.000 TL, 540-1079 prim günü sağlayan işletmelere hibe olarak 10.000 TL, 1080 ve üstü prim günü sağlayan işletmelere 20.000 TL hibe sağlanmaktadır. Desteğin ikinci yılında ise toplam 360-1079 prim günü sağlayan işletmelere 5.000 TL hibe, 1080-1439 prim günü sağlayan işletmelere 10.000 TL hibe, 1440 ve üstü prim günü sağlayan işletmelere 20.000 TL hibe desteği sağlanmaktadır. Asgari prim gün sayısına ulaşan işletme için girişimcinin; genç, kadın, engelli, gazi veya birinci derecede şehit yakını olması halinde her performans dönemine, belirlenen tutara 5.000 TL eklenecektir.

KOSGEB İleri Girişimci Desteği ile son 1 yıl içerisinde kurulmuş yenilikçi, sanayi üretimlerinde teknolojiyi kullanan ve dijitalleşmiş sektörler desteklemektedir. Desteklenen sektörler KOSGEB sitesinde bulunan İleri Girişimci Programı faaliyet bölümünde belirtilmektedir (KOSGEB, 2018: 1-44). İleri Girişimci Desteği kapsamında geleneksel girişimcilik programında olduğu gibi kuruluş desteği ve çalışan prim desteği verilmektedir. Bunlara ek olarak ileri girişimci makine teçhizat ve yazılım desteği başlığı ile 100.000 TL (Düşük Orta-Düşük Teknoloji Düzeyi), 200.00 TL (Orta İleri teknoloji Düzeyi) ve 300.000 (Yüksek Teknoloji Düzeyi) TL destek sağlamaktadır. Desteklenme oranı ise %75 olarak belirlenmiştir. İleri Girişimci Desteği kapsamında, son olarak danışmanlık ve işletme koçluğu başlığı ile 10.000 TL destek sağlanmaktadır. Desteklenme oranı yine %75 olarak belirlenmiştir.

Teknoloji dayalı işlerin, ekonomiye katkısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle teknoloji dayalı işleri gerçekleştiren girişimciler ve KOBİ'ler özel olarak desteklenmektedir. KOSGEB, AR-GE, Teknolojik Üretim ve Yerlileştirme Destek Programı ile bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilere destek olmaktadır. Türkiye'de bu kapsamda Programın kapsamında teknolojik fikirlere sahip teknolojik girişimciler, AR-GE bilincinin yaygınlaştırılması ve AR-GE kapasitesinin artırılması için KOBİ'ler, AR-GE ve inovasyon projelerinin sonuçlandırılarak ticarileşmesini sağlayan kuruluşlar desteklenmektedir. Program, AR-GE ve İnovasyon Programı, Endüstriyel Uygulama Programı, KOBİ Teknoyatırım-

KOBİ Teknolojik ürün yatırım destek programı, Stratejik Ürün Destek Programı olmak üzere dört alt programdan oluşmaktadır.

AR-GE ve İnovasyon Programı ile KOSGEB KOBİ'lere ve girişimcilere; işçilik, kira, makine-teçhizat, hammadde, yazılım ve hizmet alımı, personel gideri, başlangıç sermayesi ve proje geliştirme giderleri için destek sağlamaktadır. Program kapsamında, 400.000 TL geri ödemesiz 300.000 TL geri ödemeli olmak üzere destek sağlamaktadır.

KOSGEB, Endüstriyel Uygulama Programı ile kira, personel giderleri, makine-teçhizat, donanım, yazılım ve tasarım giderleri için toplam 318.000 TL hibe ve 500.000 TL kredi desteği sağlamaktadır.

KOBİ, Teknoyatırım-KOBİ Teknolojik ürün yatırım destek programı kapsamında, ürün teknolojisinin seviyesi orta- düşük olarak tanımlanan ürünler için 500.000 TL, orta yüksek ve yüksek teknoloji olarak tanımlanan seviyedeki ürünler için 5 MİLYON'a kadar destek olunmaktadır. Program dahilinde üretim tasarım giderleri desteği, yazılım giderleri desteği, personel gideri desteği, eğitim ve danışmanlık desteği, tanıtım ve pazarlama giderlerinde %60 geri ödemesiz destek sağlanmaktadır. Makine-teçhizat giderlerinde %60 geri ödemesiz, %40 geri ödemeli olacak şekilde destek olunmaktadır.

KOSGEB, Stratejik Ürün Destek Programı dahilinde ise makine-teçhizat desteği alanında 5 milyon TL'ye kadar %70 geri ödemesiz %30 oranında geri ödemeli olacak şekilde destek sağlanmaktadır.

1.7.2. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - TÜBİTAK Destekleri

Bilim, teknoloji, AR-GE, yenilik ve girişimcilik alanlarındaki gelişimler gün geçtikçe önemini artırmaktadır. Ülkeler kazanımlarını ticaret ve hizmet sektörleri başta olmak üzere her alanda katma değeri yüksek ürünlere ve uygulamalara dönüştürerek dünya ticaretinden paylarını artırmaktadır. Ülkeler bilim, teknoloji ve yenilik ekosisteminin eksikliklerini gidermek, çalışmalarını planlayıp koordine etmek ve uluslararası rekabet gücü artıracak politikalar belirlemek amacıyla politikalar, kurumlar ve programlar düzenlemektedir. Türkiye'de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesindeki, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bu amaç ile

kurulmuştur. TÜBİTAK, üretimde teknolojik gelişimi yakalama, küresel rekabet uygun katma değeri yüksek ürünler üretme ve teknoloji tabanlı girişimciliği yaygınlaştırma için destek programları oluşturarak, girişimcilere ve KOBİ'lere destek olmaktadır.

1.7.2.1. 1512 – Tekno Girişim Sermayesi Desteği Programı (BİGG)

TÜBİTAK, 1512 Tekno Girişim Sermayesi Desteği Programı ile uluslararası rekabet gücü olan, teknoloji düzeyi yüksek ürün ve hizmetleri geliştirebilen girişimcilere destek sağlamaktadır. Bu tür girişimciliğin özendirilmesi amacıyla girişimcilere, program kapsamında girişimcilik eğitimi verilmekte, ayrıca sanayi deneyimi olan rehberler ile girişimciye teknik, ticari ve idari konularda danışmanlık hizmeti verilmektedir. Proje kapsamında lisans düzeyinden 1 yıl içerisinde mezun olabilecek öğrenciler, doktora ve yüksek lisans öğrencileri desteklenmektedir.

Tekno Girişim Sermayesi Desteği Programı (BİGG) 3 aşamadan oluşmaktadır. Girişimci her bir aşamayı sırayla tamamlayarak TÜBİTAK tarafından uygun bulunması durumunda bir sonraki aşamaya geçmektedir. İlk aşamada, girişimciler iş fikirlerini uygulamacı kuruluşlara sunmakta ve kuruluşlar iş fikirleri değerlendirilerek iş planına dönüşme olasılığı yüksek olanlar için destek tutarı ve içeriği belirlemektedirler. 2.Aşamada, iş planları değerlendirmeye alınmakta ve değerlendirme sonucu, uygun bulunmuş iş planları için girişimciden tanımlı bir zaman aralığı içinde kuruluş tanımına uygun şekilde şirket kurması talep edilmektedir. 2.aşamada kuruluş TUBİTAK ile sözleşme imzalamakta ve ardından teminat alınmaksızın hibe olarak 150.000 TL sermaye desteği almaktadır. Son aşama olan 3.aşamada ise 2.aşamada elde etmiş olduğu çıktılarını, Ar-Ge çalışmalarını iyileştirilmesi ve ticarileşme potansiyellerinin artırılması sağlanmaktadır.

TÜBİTAK, KOBİ AR-GE Başlangıç Destek başvuru projenin bu programa özel kriterler çerçevesinde değerlendirilmesi ile başlar. Tasarım, ticari prototipin işlev ve performans bakımından iyileştirilmesi, denemeler ve saha testleri gibi faaliyetler gerçekleştirilir. Böylelikle ticarileşme potansiyellerin artırılması sağlanmaktadır. 3.aşamada projelerin desteklenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılması süreçlerinde TÜBİTAK KOBİ AR-GE Başlangıç Destek Programı'na ait Uygulama Esasları hükümleri uygulanmaktadır (TÜBİTAK,2018:1).

1.7.2.2. 2238 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmaları Programı

TÜBİTAK, gençler arasında yenilikçilik konusunda yeteri düzeyde farkındalığı olan girişimciler oluşturmak için yarışmalar düzenlemektedir. Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmaları Programı ile üniversitelerde, girişimcilik ve yenilikçilik alanlarında iş fikri ve iş planı yarışmaları düzenlenmektedir. Ön lisans, lisans ve lisans üstü öğrencilerinden iş fikri olanların, fikirlerini hayata geçirmelerine yönelik uygun ortamı hazırlamak için destekler vermektedir. Yarışmalarda her kategoride ilk 3' e ödüller verilmektedir.

1.7.2.3. 1601 – Yenilik-Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı

TÜBİTAK, Yenilik-Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı ile özel sektörün, AR-GE ve yeniliğe yaptıkları yatırımdan etkin ve verimli sonuç alması, üniversite-sanayi işbirliklerinin canlanması ve teknolojik iş fikri olan girişimcinin kurmuş olduğu başlangıç firmalarının daha hızlı gelişmesi sağlanmaktadır. Program kapsamında, programın hedeflerine uygun şekilde farklı çağrılar açabilmektedir. Belirlenen çağrı konusu ve kapsamı, başvuru yapabilecek kuruluşlar (uygulayıcılar), hedef kitle (faydalanıcılar), başvuru ve değerlendirme kriterleri, proje bütçesi, proje süresi, destek oranı, çağrı takvimi gibi bilgiler çağrı duyurusunda belirtilmektedir. Bugüne kadar üniversitelerde Girişimcilik Sertifika Programı Oluşturulması ve Yürütülmesi, KOBİ'lerin Yenilik Kapasitesini Artırmaya Yönelik Mentörlük Mekanizmasının Geliştirilmesi ve Uygulanması, Teknoloji Transfer Ofislerine Yönelik Hazırlık, Başlangıç ve Kapasite Artırımı Sağlanması ve Uygulanması, 1512 Bireysel Genç Girişim (BiGG) Programı 1. Aşama Uygulayıcı Kuruluşlar Çağruları gibi çağrılar açılmıştır(TÜBİTAK, 2018: 15-16).

1.7.2.4. 2239 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerini Destekleme Programı

TÜBİTAK, girişimcilerin yenilikçi bir perspektif ile dünyadaki gelişmeleri yakalayabilmeleri, yeni proje fikirleri geliştirmeleri, güncel teknolojiler hakkında bilgi edinmeleri, yeni yatırımcı kanalları ile iletişim sağlamaları ve dünya girişimcilik

ekosistemi hakkında bilgi sahibi olmaları için Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerini Destekleme Programı başlatmıştır. Program ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Tekno Girişim Sermaye Desteğini kazananlar arasından yapılacak elemeyi geçerek önerilmiş adayların girişimcilik ve yenilikçilik alanlarında yurt dışında düzenlenen eğitim programlarına katılımları için destek sağlamaktadır. Program kapsamında desteklenen adaylara seyahat, yaşam giderleri ile kayıt ücretleri için destek sağlanmaktadır. (MEVKA, 2017:16) .

1.7.2.5. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı – Teknokent

Günümüz Dünyasında ekonomik kalkınmanın motoru, teknolojik gelişme ve bilimsel alanlardaki ilerleme sonucunda oraya çıkan yüksek yeni teknolojiler ürünlerdir. Gelişmiş ülkeler, üniversitelerde yapılan çalışmaların sanayiye, sanayideki tecrübenin üniversiteye aktarılması, teorik bilgiyi pratiğe dönüştürmek için üniversite-sanayi-devlet işbirliği ‘Teknokentler’i kurmuşlardır (Keleş, 2017:2). Türkiye tarihinde Teknokent kavramı, Devlet Plânlama Teşkilatı’nın, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında (1984-1989) yer almıştır. Günümüzdeki fonksiyonu ile ise 2001 yılında çıkarılan, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu’na dayanmaktadır.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde; teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarileştirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi, üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlanması, araştırmacılara iş imkânlarının sağlanması ve sanayinin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır (Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu : 2001).

Bu kapsamda üniversiteler bünyelerinde Teknokentler kurulmaktadır. Teknokent kapsamında girişimcilere; danışmanlık hizmetleri, teknik hizmetler, laboratuvar, sosyal hizmetler ve eğitim hizmetleri sağlanmaktadır. Girişimcilerin ilk dönemlerinde ihtiyaç duyabilecekleri bu hizmetler Teknokent bünyesinde teşvik ve destekler ile sağlanmaktadır.

Türkiye’nin makroekonomik hedeflerine ulaşmasında AR-GE’ye dayalı teknolojik gelişim önemli roller üstlenmektedir. Bu bağlamda teknoloji geliştirme

bölgeleri bir diğer adı ile Teknokentler söz konusu teknolojik gelişimin sağlanmasında önemli bir üs görevi görecektir (Yusufoğlu, 2014:1). Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre Nisan 2019 itibariyle; toplam 83 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi Türkiye`de kurulmuştur. Teknokentler`de bulunan firma sayısı 5.345'e ulaşmış ve bu firmalarda çalışan personel sayısı 53.309 sayısını bulmuştur. Firmaların toplam satışı 4,1 milyar dolardır (ODTÜ, 2019).

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında sağlanan destekler(Çalışkan,2014):

Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası

Teknokent bölgesinde faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi şirketlerinin, bölgedeki yazılım ve/veya AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

KDV İstisnası

Teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde (31/12/2023 tarihine kadar) münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden müstesnadır.

Stopaj İstisnası

Teknokent Bölgesinde yer alan girişimcilerin yürüttükleri yazılım ve/veya AR-GE projesi kapsamında çalışan AR-GE personelinin, bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak yönetici şirketin onayıyla, bölge dışında bu çalışmalarını kapsamında geçirdiği sürelerle ait elde ettikleri ücretlerinin; üniversite bünyesinde kadrolu olan öğretim elemanları için %50'si, diğer Ar-Ge personeli için %25'i gelir vergisinden müstesnadır.

SGK Teşviği

5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Kanununun 3. Maddesine istinaden 4691 sayılı yasa kapsamında Teknokent bölgesinde faaliyet gösteren firmalarda görev yapan ve ücreti gelir vergisinden istisna olan

personelin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için 5 (beş) yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesinden karşılanmaktadır.

Damga-Harç İstisnası

Teknokent bölgesinde, hizmet veren yönetici şirketler, Kanunun uygulanması ile ilgili olarak düzenlenen kâğıtlardan ve yapılan işlemlerden dolayı damga vergisi ve harçtan bedel alınmamaktadır.

Ayrıca Teknokente faaliyette bulunan firmalara danışmanlık hizmetleri ve inkübatör hizmetleri (esnek kira sözleşmeleri, ortak sekreterlik hizmetleri, ortak toplantı mekanları, ortak faks, fotokopi vb. ofis ekipmanı, muhasebe hizmetleri) gibi çeşitli destekler de verilmektedir.

1.7.3. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı - İŞKUR Destekleri

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), işçilere KOBİ'lere ve girişimcilere hizmet vermektedir. İş arayanların vasıflarına uygun işler bulmaktadır. İşverenler için ise istedikleri vasıflara uygun olarak çalışan bulmalarına sağlamaktadır. Girişimciler için KOBİ'lere sağlamış olduğu destek programları ile başlangıç ve büyüme aşamalarında yanlarında olmaktadır. Bir yandan istihdamı artırırken, bir yandan KOBİ'lerin niteliğini artırmakta ve sağladığı destekler ile istihdamı teşvik etmektedir.

İŞKUR Girişimcilik Programı Eğitimi başlığı ile İŞKUR'a kayıtlı işsizlere yönelik olarak kendi iş yerlerini kurmalarına katkı sağlamak ve girişimciliğin yaygınlaşması için programlar düzenlemektedir. Eğitimlerin içeriği ve yüklenici firmalar KOSGEB – İŞKUR işbirliği içerisinde belirlenmektedir. Eğitime katılmak için, Kurum'a kayıtlı işsiz olmak, 18 yaşını tamamlamış olmak ve en az ilköğretim mezunu olmak şartları vardır. Eğitim sürecince kursiyerlere 15 TL cep harçlığı verilir ve iş kazası-meslek hastalığı sigortası yapılır. Eğitim programını yüklenen yüklenicinin eğitim yeri giderini, eğitici giderlerini karşılar.

İŞKUR destekleri arasında girişimcilik başlığında olmayan ama girişimcilere yönelik destek olarak tanımlayabileceğimiz destekleri bulunmaktadır. İşbaşı eğitim programları bunlardan biridir. İş yeri sahipleri bu programdan yararlanarak istihdam edecekleri personelin 3, 6 veya 9 ay süre ile iş başı eğitim program dahil edilerek giderlerinin İŞKUR tarafından karşılanmaktadır. Personele günlük 77,70 TL, öğrenci ise 58,27 TL, işsizlik ödeneği alanlar için 38,85 TL ödenmektedir. Ayrıca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ve genel sağlık sigortası primi İŞKUR tarafından ödenir. İŞKUR'un girişimciye dolaylı yoldan bir diğer desteği 27 Mart 2018 tarihli (2. mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 7103 sayılı Torba Kanun ile İlave İstihdam teşvikidir. İlave istihdam teşviki ile personelin 12 ay pirim ve vergileri devlet tarafından karşılanacaktır. Böylelikle girişimcinin istihdamda ortaya çıkan mali yükümlülükleri azalmaktadır.

1.7.4. Hazine ve Maliye Bakanlığı - Gelir İdaresi Başkanlığı Destekleri

Gençlerin girişimcilik faaliyetleri ülkelerin ekonomisi için önem arz etmektedir. Girişimcilerin başlangıç dönemlerinde yaşadıkları zorluluklardan biride ödemesi gereken vergileridir. Bunun için dünyada ve Türkiye'de gençlere yönelik özel teşvik ve politikalar uygulanmaktadır. Bunlardan biri genç girişimciye sağlanan vergi ve sigorta prim teşvikidir. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 20. maddesi ile ilk defa gelir vergisi mükellefiyeti tesis olunan genç girişimcilerin, faaliyete başladıkları yıldan itibaren üç vergilendirme dönemi boyunca elde ettikleri kazançlarından yıllık 75.000 TL'lik kısmı gelir vergisinden muaf tutulmuştur (GİB, 2018: 2).

1.7.5. Ticaret Bakanlığı Destekleri

Gelişen dünya da, ülkelerin ekonomi anlamında global bir seviyeye ulaşmaları, dünyada rekabet seviyesinde olabilmek için gerekliliğidir. Global seviyeye ulaşma süreçleri üretim-istihdam-ihracat konularının tümünde olması gerekmektedir. Ülkeler girişimcilerinin ve KOBİ'lerinin global seviyelerine ulaşabilmeleri için politikalar oluşturmakta, kurumlar oluşturma ve programlar ile destekler sağlamaktadır. Türkiye'de Ticaret Bakanlığı bu tür destekleri sağlamaktadır. Ticaret Bakanlığı küresel rekabet gücünü ve ürünlerinin katma değeri artmış KOBİ'ler ve girişimler hedeflemektedir. Bu

hedefin yerine getirilebilmesi için girişimci grubunun dünyadaki üretim ve yönetim yeniliklerini sahip, katama değeri yüksek ürün üretebilmeli ve ihracat bilincine sahip olması gerekmektedir.

KOBİ'lerin ve girişimcilerin yeterliliklere sahip olabilmeleri için Ticaret Bakanlığı ihracata markalaşma, hazırlık ve pazarlama olmak üzere üç seviyede destek sunmaktadır. İhracata hazırlık aşamasında UR-GE (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi) Desteği ve pazara giriş belgelerinin desteklenmesi başlıklarında destek sağlanmaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2019a: 9). Bu destekler ile KOBİ'lerin, ihracatı ticari operasyonlarının bir parçası haline getirmeleri hedeflenmektedir.

Pazarlama aşamasında, ihracat yapmayı öğrenmiş ve yurt dışında ilk işlerini yapmış girişimlerini yapmış işletmelerin, yeni pazar bulmalarına ve mevcut pazarlarını kalıcı hale getirmeleri hedeflenmektedir.

Ticaret Bakanlığının bu aşamadaki destekleri: (Ticaret Bakanlığı, 2019b: 10)

- Pazar Araştırması, Rapor ve Yurtdışı Şirket Alım, Sektörel Ticaret ve Sektörel Alım Heyetleri, E-Ticaret Sitelerine Üyelik Destekleri
- Yurtdışı Birim, Marka Tescil ve Tanıtım Desteği
- Türkiye Ticaret Merkezleri Desteği
- Küresel Tedarik Zincirleri Yetkinlik Projeleri
- İhracat Kredi Sigorta Programı Desteği ile Alıcı Kredisi Desteği
- Yurt Dışı Fuar Desteği

Ticaret Bakanlığı markalaşma aşamasında, yurt dışı pazarlarda dağıtım kanallarını oluşturmuş özgün tasarımları ile buldukları pazarın dinamiklerine uygun markalı ürün sunma yeterliliğine sahip işletmeler hedeflemektedir. Markalaşma aşamasında, Marka-Turquality Desteği ve Tasarım Desteği başlıklarında destekler sağlamaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2019b: 10).

1.7.6. Avrupa Birliği Destekleri

Avrupa Birliği Destekleri, belirli bir süre için Birlik politikaları ile ilgili belirli alanları kapsayacak şekilde AB üye ülkeleri ve aday ülkeler arasında birliğini teşvik etmek üzere uygulanan faaliyetler bütünüdür. Mali olarak sağlanan destekler ile aday ve potansiyel ülkelerin, AB üyeliğine katılım sürelerinin kolaylaşması ve hızlanması hedeflenmektedir.

Adaylık döneminde Türkiye'nin faydalanmış olduğu mali yardımlar şunlardır:

- Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı,
- Avrupa Birliği Programları,
- Avrupa Yatırım Bankası Kredileri.

1.7.6.1. Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)

Avrupa Birliği, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) ile aday ülkelere finansal yardım sağlar. Türkiye'ye verilen finansal desteklerin amacı, Avrupa Birliğine katılım durumunda, Türkiye'nin Avrupa birliği politikalarına kolay entegre olması için kurumsal yapılanmanın geliştirilmesi, mevzuatın hazırlanması ve uygulanabilirliğinin sağlanmasıdır. IPA 2007-2013 yılları arasında I. dönemi uygulanmıştır. Şu anda 2014-2020 yıllarını kapsayan IPA II uygulanmaktadır.

Ülkemizde IPA'nın genel koordinatörlüğü Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığıdır. IPA kapsamında olan alanlar ile ilgili sorumlu kuruluşlar (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2017):

1. Demokrasi ve Yönetişim (Avrupa Birliği Başkanlığı)

(AB Müktesebatına uyum, Birlik Programları ve Sivil Toplum)

2. Adalet, İçişleri ve Temel Haklar (Adalet Bak., İçişleri Bak. AB Bak.)

3. Ulaştırma (Ulaştırma Haberleşme ve Denizcilik Bakanlığı)

4. Çevre ve İklim (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)

5. Enerji (Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı)

6. Rekabetçilik ve Yenilik (Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)

7. İstihdam, İnsan Kaynaklarının Gelişimi ve Sosyal Politikalar (Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı)

8. Tarım ve Kırsal Kalkınma, (Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı)

9. Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği (Avrupa Birliği Başkanlığı)

Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı girişimcilere ve KOBİ'lere yönelik yürütmüş olduğu destek programlarını, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım aracından elde edilen fonlar ile sağlamaktadır. IPA kapsamında farklı sektörlerle de hibe ve kredi sağlanmaktadır. Tarımsal destekler IPA hibe destekleri arasında yer alan IPARD desteklerinden sağlanmaktadır.

1.7.6.2. Avrupa Birliği Program ve Hibeleri

Avrupa Birliği Program ve Hibeleri, belirli bir süre için birlik politikaları ile ilgili belirli alanları kapsayacak şekilde AB üye aday ülkeler arasında işbirliğini teşvik etmek üzere uygulanan faaliyetlerden oluşmaktadır (ASO, 2016:57). Programların bütçeleri AB üyelerinden ve AB bütçesinden karşılanmaktadır. Ülkelerdeki uygulayıcıları projelere göre farklılaşmaktadır. Ülkelerin, Avrupa Birliği Program ve Hibeleri kapsamında katıldığı programlar ülkelere ve dönemlere göre farklılık gösterebilmektedir. Türkiye 2014 – 2020 yılları arasında Erasmus Programı, UFUK 2020 programı, COSME (İşletmelerin Ve Kobi'lerin Rekabet Edebilirliği Programı), Fiscalis 2020 programı, Customs 2020 Programı, İstihdam ve Sosyal Yenilik (EaSI), Sivil Koruma Mekanizması programlarına katılım sağlamıştır. Bu bölümde Birlik programlarının girişimcilik yönünden destekleri incelenecektir.

- Erasmus Programı

Erasmus Programı kapsamında okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanında destekler sağlanmaktadır. ERASMUS+ programına girişimcilik eğitimleri ve sosyal girişimcilik başlıkları ile katılım sağlanabilecektir. İstihdam edilebilirliği, yaratıcılığı ve mesleki gelişimleri amaç edinen lise ve üniversite düzeyinde öğrencilerin mesleki öğrenme ve uygulamaları açısından, Avrupa Birliği üye

lkeler ile çapraz ilişkiler kurmaktadır. Böylelikle ğrencilerin global girişimcilik perspektifleri ve becerileri artmaktadır.

- HORIZON 2020

Avrupa Birliği, Avrupa'nın teknoloji geliştirme kapasitesini yükseltmek ve niversite-sanayi işbirliğini artırmak amacı ile HORIZON 2020 hibe programını oluşturmuştur. Programı ile bilimsel ve uygulamalı araştırma, geliştirme ve inovasyon projelerine destek olunmaktadır. Avrupa Birliği, ülkelerdeki paydaş kuruluşlar sayesinde, ülkelerde destek sağlamaktadır. Türkiye'de TÜBİTAK bu hibe programını UFUK 2020 başlığı ile yürütmektedir. Hibe programına sivil ve resmi kurumlar olduğu gibi KOBİ'ler de başvuru yapabilmektedir.

KOBİ'lerin UFUK 2020 Programında destek alabileceği süreçler: (Avrupa Birliği Başkanlığı, t.y.)

- Yeni rn, süreç ve teknolojiler geliştirmek,
- Planlanan araştırmaya saygınlığı yüksek mali destek,
- AR-GE çalışmalarında riski düşürmek,
- Kilit oyuncularla ve müşterilerle AR-GE işbirliği,
- Kısa zamanda daha fazla bilgiye ve yeni pazarlara erişim,
- Tanınırlığı artırmak,
- Rekabet yeteneğini yükseltmek,
- İleri düzey araştırma yeteneğini geliştirmek,
- En iyi altyapılara erişim,
- Kariyer gelişimini desteklemek,
- Uluslararası ve sektörler arası dolaşım

- COSME

İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği (Competitiveness of Enterprises and SMEs - COSME) Programı ile Birlik işletmelerinin **rekabet edilebilirliğini** ve sürdürülebilirliğini güçlendirmek, girişimcilik kültürünü teşvik etmek, KOBİ'lerin kurulmasını ve büyümesini desteklemek amacıyla geliştirilmiş bir Birlik Programıdır. Avrupa birliğinin COSME desteklerini Türkiye'deki koordinatörü KOSGEB'tir.

COSME özellikle KOBİ'leri hedefleyen bir programdır. Program kapsamında, işletmelerin rekabet edebilirliğinin artırılması, iktisadi faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, girişimcilik kültürünün teşvik edilmesi ve KOBİ'lerin kurulmasını ve büyümesini sağlayacak elverişli ortamların oluşması için destekler verilmektedir. Program kapsamında mikro işletmelere, zanaatla ilgilenen işletmelere, liberal mesleklere, tek çalışanlı işletmelere, ve sosyal işletme gruplarına destek sağlanmaktadır. Ayrıca yeni, genç ve kadın girişimcilere destek sağlanmaktadır. (KOSGEB, 2019: 1).

1.7.7. Kalkınma Ajansları

Kalkınma ajansları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda çalışan kurumlardır. 2006 yılında çıkarılan 5449 sayılı kanun kurulma şartlarını ve uygulamasını belirlemektedir. Kalkınma ajanslarının hedefi özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin artarak yerel potansiyelin açığa çıkmasıdır. Türkiye`de 26 adet kalkınma ajansı vardır. Kalkınma ajansları tarafından mali ve teknik destekler verilmektedir. Mali destekler olarak doğrudan finansman desteği, faizsiz ve fazili kredi desteği olmak üzere üç tür destek sağlanmaktadır. Resmi kurumların yanı sıra gerçek ve tüzel kişilerin projelerine mali destekler sağlanmaktadır. Teknik destek olarak da resmi kurumlara projeler ile destekler sağlanmaktadır. Teknik destek konuları bölgesel olarak girişimciliği yaygınlaştırılması olabilmektedir. Bu anlamda MEVKA (Mevlana Kalkınma Ajansı) 2019 yılının teknik destek programı kapsamında teknoloji odaklı girişimcilik başlığı ile girişimcilik alanında farkındalık oluşturma anlamında projeleri desteklemektedir (MEVKA, 2019: 7).

1.7.8. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Destekleri

TTGV, özel sektörün uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü artırmak amacı ile 1991 yılında kamu ve özel sektör ortaklığı ile kurulmuştur.

Amacı AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi ile özel ve kamu sektörünün rekabet gücünü artırmaktır. TTGV, işletmelerin geliştirdiği projelerin maliyetinin en

fazla %50'sini karşılayacak faizsiz geri ödemeli krediler şeklinde AR-GE desteği verilmesine yönelik ulusal ve yabancı fonları yönetmektedir (OKA, 2011: 25).

TTGV çeşitli başlıklar ve alt başlıklar altında destekler vermektedir (OTSO, 2019).

AR-Ge Proje destekleri:

- a) Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği,
- b) Ticarileştirme Projeleri Desteği,
- c) İleri Teknoloji Projeleri Desteği (İTEP),

Çevre Proje Destekleri:

- a) Çevre Teknolojileri Desteği,
- b) Enerji verimliliği Desteği,
- c) Yenilenebilir Enerji Desteği,

Stratejik Odak Konuları Projeleri:

Stratejik Odak Konuları Projeleri, Türkiye'deki sanayi, teknoloji, insan gücü kalitesini, uluslararası rekabet üstünlüklerine ait standartlara yaklaştırabilmek için , hangi alanlarda teknolojik projelerin yürütülmesi, teknoloji geliştirme ve inovasyon faaliyetleri desteklenmesi gereken projelerden oluşmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ALMANYA'DA GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI

Almanya dünyanın en gelişmiş beşinci ülkesidir. Avrupa'nın ise en büyük ekonomisine sahiptir. Alman ekonomisi imalat sanayi ve ilgili hizmet sektörlerinden oluşmaktadır. İmalat sektörünün çoğunu sanayi makineleri, otomotiv ve kimya sanayisi oluşturmaktadır (SİTSO, 2018: 1). Almanya yeni girişimlere ve gençlerin iş hayatına geçişi konularında dünyaya örnek olmuş bir ülkedir. Bundan dolayı genç işsizlik oranları düşüktür. Girişimcilerin eğitim hayatlarından itibaren girişimcilik konusunda yönlendirmeler yapılmakta ve gelecekteki çalışma hayatı için gerekli donanımlara sahip olmaları hedeflenmektedir. Almanya'da girişimcilerin başlangıç ve gelişim süreçlerinde almış oldukları eğitim, danışmanlık, kredi ve hibe destekleri diğer ülkelere göre daha niteliklidir. Örneğin girişimciler şirket yönetimi ve sektörel bilgi alanlarında eğitim çalışmaları süreklilik arz etmektedir. Bu kapsamda şirket içi veya dışında yapılan eğitimlere önem verilmektedir.

Almanya'nın girişimcilere başlangıç ve gelişim süreçlerinde destek politikaları ve teşvikleri bu bölümde detaylıca incelenecektir. Almanya Federal bir cumhuriyettir ve 16 eyaleti bulunmaktadır. Ülkenin genelinde kabul gören teşvikler olduğu gibi eyaletlere göre farklılıklar da vardır. Bu çalışmada genel olanlara yer verilecek ve farklılık gösteren eyaletlere örnekleme yapılacaktır.

2.1. ALMANYA'DA GİRİŞİMCİLERE VE KOBİ'LERE DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

Almanya'da girişimcilere ve KOBİ'lere ülke genelinde ve eyaletler düzeyinde destekler sağlanmaktadır. Destekler girişimciliğin başlangıç sürecinde olduğu gibi büyüme aşamasında da bulunmaktadır. Desteklerin sağlanmasında Alman hükümeti, eyalet yönetimleri ve meslek kuruluşları görevler üstlenmektedir.

2.1.1. Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı - Bundesministerium für Wirtschaft Und Energie (BMWİ)

Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (BMWİ) Alman işletmelerin, dünyada gelişen teknolojileri, gelişmeleri yakalayan ve oluşan rekabet ortamlarının üstesinden gelen şirketler olması için çalışmaktadır. Bunun için tüm vatandaşların, ekonomik refahın artırılması için katılımını ve gelişimini sağlamaktadır. 2019 yılı verilerine göre bakanlık bütçesi yaklaşık olarak 8.188 milyar Euro değerindedir. Bu bütçe içerisinde KOBİ politikasına yaklaşık 713 milyon Euro ayrılmıştır. Ayrıca yeni başlayan girişimciler için, 2019 yılında ayrılan yaklaşık bütçe 129 milyon Euro tutarındadır (BMWİ, 2019a). KOBİ desteklerinin geneli KOBİ'lerin özellikle araştırma, geliştirme ve inovasyon teşviklerinden oluşmaktadır. BMWİ, girişimcilik sürecinde sağlamış olduğu desteklerle ise girişimcilerin risklerini azaltmakta ve şartları genişletmektedir..

BMWİ Bakanlığının başlıca faaliyetleri (TVF, 2017: 21) ;

- Almanya'da kalıcı büyüme ve rekabet imkânlarını oluşturmak,
- Araştırma kurumlarının koordinasyonunu sağlamak,
- Büyük ölçekli kamu alt yapı yatırımlarını yapmak,
- KOBİ'lerin gelişimi için teşvikleri uygulamak,
- Girişimci desteklerinin uygulanması desteklenecek,
- Enerji sektörü reformları gerçekleştirecek

2.1.2. Alman Yatırım Bankası - Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

1948 yılında kurulan, Frankfurt merkezli bir Alman devlet kalkınma bankasıdır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Marshall Planı'nın bir parçası olarak oluşturulmuştur. KfW bankacılık sektörünün çeşitli alanlarında hizmet vermektedir. Özellikle orta ölçekli işletmeler, iş kurma, çevre koruma, konut ekonomisi, alt yapı, eğitim teşviki, proje ile ihracat finansmanı ve kalkınma işbirliği alanında ekonomik, sosyal ve ekolojik hayat şartlarının sürdürülebilir olarak iyileştirilmesini desteklemektedir (Almanya'nın Türkiye'deki Dış Temsilcilikleri, 2019).

KfW bankası, kuruluşundan sonra belli bir müddet kamu fonları ile hizmetlerine devam etmiştir. Günümüzde ise özel sermaye piyasasının bankada ortaklığı

bulunmaktadır. KfW, büyüyen bir ekonomi için KOBİ'lerin desteklenmesini 1970 yılında önemsemiş ve günümüze kadar bu önemseme seviyesi ve bu doğrultuda destek, teşvikler artmıştır. KfW KOBİ Bankası, yeni kurulan işletmelerin ve KOBİ'lerin tüm yaşam evrelerindeki finansman ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır (ESGM, 2014a: 41). Ayrıca danışmanlık hizmeti vermektedir. KfW KOBİ Bankası aynı zamanda diğer kredi ve finansman kurumlarıyla ortaklıklar kurarak, bu kurumların KOBİ'lere yönelik finansman hizmetlerine destek vermektedir.

KfW, kredilerini doğrudan müşteriyle ilişki kurarak gerçekleştirmemektedir. Hausbank'lar (bölgesel bankalar) ile müşterilerine kredi sağlamaktadır. Hausbank, Almanya'da işletmelerin çalıştığı özel ticari bankalara verilen addır. Hausbank sisteminde, işletmelerle oluşturulan doğru ilişkiler sonucunda, işletmelere uygun finansman imkanı ve finansal danışmanlık gibi destekler sağlamaktadır.

KfW ile Hausbank bankalarının işleyişini açıklamak gerekirse, öncelikle kredi kullanmak isteyen müşteri Hausbank'a başvuruda bulunur. Hausbank, kredi talebini değerlendirdikten sonra KfW'ye iletir. KfW, tebliği inceler ve uygun bulması durumunda ilgili kredi miktarını uygun faizle Hausbank'a aktarır. Hausbank da başvuru sahibiyle sözleşme imzalar ve krediyi sağlar (ESGM, 2014b: 44). KfW ülke genelinde hizmet verirken, eyaletlerde hizmet veren yerel kuruluşlar bulunmaktadır. Örneğin Bavyera eyaletinde bulunun LfA Förderbank Bayern (İş Geliştirme Bankası) gibi. Bu Kurumlar KOBİ'lere ve girişimcilere hizmet verdikleri gibi yerel yönetimlere de destek sağlamaktadır.

2.1.3. Federal İş Ajansı - Bundesagentur Für Arbeit (BA)

Federal İş Ajansı (BA); vatandaşlara, işletmelere ve kurumlara temel görevi olan iş/işçi bulma hizmetinin yanı sıra, mesleki eğitim ve mesleki gelişim alanlarında hizmet vermektedir. Federal İş Ajansı (BA), kendi yönetimi ve bütçesi olan özerk bir kamu kurumudur. Ajansın merkezi Nürnberg'de olup, 10 Bölgesel Müdürlüğü ile tüm ülkeyi kapsayan bir organizasyonu bulunmaktadır. Bölge müdürlüklerine bağlı, 156 İş Ajansı, 600 Şubesi bulunmaktadır. Ayrıca yerelde, belediyeler ile 304 adet İş Bulma Merkezi bulunmaktadır (ÇSGB, 2014: 45).

Federal İş Ajansı (BA), Almanya genelinde hizmet veren bir iş ajansıdır. Almanya eyaletlerinde Zanaat Odaları, Meslek Birlikleri ve Zanaat Derneklerinin söz sahibi olduğu, eyalet zanaat teşvik ajansları bulunmaktadır. Örneğin NRW eyaletinde bulunan NRW Zanaat Teşvik Ajansı (LGH) bunlardan biridir. Bu ajanslar bölgesel zanaat örgütlerinin sektörel teşvik stratejilerinin hazırlanması ve uygulanması aşamasında yer alır. Ayrıca Avrupa Birliği'nden sağlanan fonların eyalet düzeyindeki organizesinde görev alır.

Kurum yürürlükte olan mevzuata göre aşağıdaki görevleri yerine getirmektedir (www.arbeitsagentur.de):

- İstihdamın ve çalışılabilirliğin teşviki,
- Mesleki eğitim yeri ve açık iş pozisyonlarında aracılık,
- Meslek Danışmanlığı,
- İşveren Danışmanlığı,
- Mesleki eğitim desteği
- Meslek geliştirme eğitiminin teşviki,
- Engelli istihdamı teşviki, engelli bireyleri iş pozisyonlarının bulunması ve danışmanlık,
 - Açık iş pozisyonlarının elde edilmesi ve yeni iş pozisyonlarının yaratılmasına yönelik hizmetler,
 - Ücret garanti fonu ödemeleri ve işsizlik parası, işsizlik yardımı ve iflas gibi ödemelerin finanse edilmesi,
 - Aile Sandığı olarak çocuk paralarının ödenmesi,
 - İşgücü piyasası ve meslek araştırmalarının yapılması ve istatistiklerinin hazırlanması,
 - İş gücü piyasasının gözlenmesi.

2.2. ALMANYA'DA MESLEKİ EĞİTİM

Almanya eğitim sistemi bireyi girişimci ve meslek sahibi kılma konusunda teşvik etmektedir. Kreşten itibaren müfredatlarından her iki konu için özendirici ve yönlendirici dersler bulunmaktadır. Almanya'da 16 farklı eğitim sistemi bulunmaktadır.

Bunun nedeni her eyalet sisteminin farklı olmasından kaynaklanır. Ancak ülke genelinde ikili eğitim sistem uygulanmaktadır. Bu bölümde Bavyera eyaletindeki eğitim sistemine yer verilecektir. Zorunlu eğitim 6 yaşında başlamakta ve 10 yaşına kadar tüm öğrenciler aynı eğitimi programı ile aynı okula(Grundschule – ilkokul) gitmektedirler. Zorunlu eğitim, 9 yıldır. 4 yılı ilkokul ve 5 yılı ortaokuldur (ESGM, 2014a: 41). İlkokuldan sonra, öğrenciler ortaokul, meslek okulu ve lise olmak üzere 3 farklı yol ile eğitim hayatlarına devam edebilirler. Bu eğitimler arasında geçişler olmaktadır. Genel olarak ortaokuldan ikili sisteme geçiş sağlanmaktadır. Mesleki okullarda zanaatkârlık, teknik eğitim gerektiren meslekler ve hizmet sektörünün ihtiyaçları doğrultusunda eğitimler verilmektedir. Lise ise üniversiteye geçiş yapmak isteyen öğrencilerin okunması gerekli olan okuldur.

Almanya’da uygulanan ikili eğitim sistemi, gençlerin eğitim hayatından iş hayatına geçişi açısından başarılı bir eğitim modelidir. İkili mesleki eğitim sisteminin karakteristik özelliği, şirket ve meslek okulundaki paralel eğitimidir. Öğrenci, yaklaşık olarak eğitim hayatının %80’ini şirkette, %20’sini ise okul veya şirket bünyesinde açılan mesleki eğitim merkezlerinde geçirmektedir. Öğrenci okulda teorik eğitim alırken, alanı ile ilgili bir şirkette iş süreçlerini öğrenmekte, şirketlerde uygulayıcı rolünde çalışmaktadırlar. Okul bitiminde, şirketteki sınav yapma yeterliliğine sahip kişiler tarafından öğrencinin sınavı gerçekleştirirler. Ayrıca teorik kısım ile ilgilide sınava tabi olan öğrenciler, sınavları sonrasında ustalık belgesi sahibi olabilirler.

2.3. KOBİ VE GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ

2.3.1. KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı - Das Zentrale Innovationsprogramm Mittelstand (ZIM)

Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (BMWi), KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı (ZIM) ile orta ölçekli şirketler ve onlarla çalışan araştırma enstitüleri için Almanya genelinde, teknoloji ve endüstri odaklı bir finans sağlamaktadır. ZIM ile yeni ürün oluşturulmasında, teknik yönde gerekli olan araştırma ve geliştirme projelerine hibeler sağlamaktadır. . Programdan çalışan sayısı 500`den az olan ve cirosu 50 Milyon Euro dan az olan şirketler ve enstitüler yararlanabilmektedir (BMWİ, 2019b: 2).

BMWİ Bakanlığı ZIM programı ile AR-GE sürecindeki faaliyetlerden dolayı oluşan, finans riskini desteklemektedir. Araştırma ve geliştirme sonuçları sürecinde destek sağlanırken, geliştirme çabaları başarılı olması durumunda hızla pazarlanabilir ürünlere, işlemlere veya teknik hizmetlere destek vermeye devam etmektedir. Piyasaya giriş desteği kapsamında, piyasa analizi, denetimleri, testler ve sertifikalar için 25.000 Euro kadar geri ödemesiz destek sağlamaktadır.

Programdan 3 başlıkta destekler vardır (BMWİ, 2019c: 4-9).

- Bireysel projeler

Bireysel araştırma ve geliştirme projelerine, bireysel projeler başlığında destekler sağlanmaktadır. Projenin gerçekleştirilmesinde görev alan kendi personeli ve 3.şahısların giderleri %100'ü, maliyetlerin ise %45'ine kadar geri ödemesiz destek olunmaktadır. 380.000 Euro ile sınırlıdır.

- ZIM işbirliği projeleri

ZIM işbirliği projeleri ile bir veya daha fazla şirketle veya enstitülerin araştırma ve geliştirme projelerine destek olunmaktadır. Şirketlerin maliyetlerinin % 50'si, enstitülerin maliyetlerinin %100'üne kadar geri ödemesiz destek sağlanmaktadır. Şirketler için sınır 380.000 Euro iken, enstitüler için 190.000 Euro dur.

- ZIM işbirliği ağları

ZIM işbirliği ağları ile en az altı bağımsız ve ZIM'e uygun orta ölçekli şirketlerden oluşan bir ağda AR-GE ve teknoloji faaliyetleri desteklenmektedir. Ağ yönetimi için 380.000 Euro geri ödemesiz destek sağlanmaktadır. Personel giderleri ve 3.şahıslardan hizmet alımlarında %100 oranında ödemesiz destek sağlanmaktadır.

Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (BMWİ), ZIM destekleri kapsamında vermiş olduğu 3 çeşit desteği de farklı enstitüler üzerinden yürütmektedir. Örneğin bireysel projeler başlığında verilen destekleri, AiF Project GmbH adlı enstitüsü vermektedir.

2.3.2. KOBİ ve Girişimcilere Başlangıç aşamasında Sağlanan Destekler

Alman ekonomisi, KOBİ'lerin gücünden oluşmaktadır. Alman ekonomisinde, yenilikler ve yatırımlarla yeni pazarlar oluşturan ve sürdürülebilir sektör oluşturan genç şirketlerin, ekonominin itici gücü olduğu kabul edilmektedir. Yenilikçi iş fikirlerinin hayata geçmesi için Alman hükümeti, başlangıç aşamasındaki girişimcilerin, yeni projelerinde, ürünlerinde ve kuruluş ve üretim süreçlerinde, çeşitli finans destekleriyle girişimcilere kaynak ve hibe destekleri sağlamaktadır (BMWİ, 2019d: 1). Genç girişimcilere başlangıç aşamasında verdiği destekler ile riskini azaltmaya hedeflemektedir.

2.3.2.1. ERP- Başlangıç Kredisi - ERP-Gründerkredit –Startgeld

ERP Başlangıç Kredisi, girişimcinin başlangıç aşamasında finans sınırlılığını ortadan kaldırmak için yapılan kredi desteğidir. Program kapsamında sağlanan kredi, 2 yıldan sonra ödenmeye başlanılmakta ve 10 yıla kadar kredi vadesi bulunmaktadır (BMWİ, 2019d: 1).

ERP – Başlangıç Kredisi ile Almanya'da iş kurmak isteyen gerçek kişilere, serbest meslek sahiplerine, Pazarda 5 yılını doldurmamış firmalara destek sağlanmaktadır. Çalışan sayısı 50'den az ve cirosu veya bilanço toplamı 10 Milyon Euro'dan az olan şirketler programdan yararlanmaktadır. Ayrıca işletme sermayeleri 100.000 Euro'yu geçmemelidir (BMWİ, 2019d: 1).

2.3.2.2. ERP İş Kurma Sermayesi - ERP Kapital für Gründung

ERP İş Kurma Sermayesi, başlangıç aşamasındaki girişimcilerin, yararlanabileceği bir diğer kredi programıdır. Girişimciler başlangıç aşamasında ya öz sermayelerini kullanacaklar ya da kredi alacaklardır. Kredi imkanından yararlanabilmek için de çoğu zaman öz sermayeye ihtiyaç vardır. Bu kapsamda, ERP İş Kurma Sermayesi desteği ile girişimciler teminatsız bir şekilde kredilere ulaşabilmektedir. Piyasada 3 yılını doldurmamış KOBİ'ler veya girişimciler programdan yararlanabilmektedir. İşletmeler desteği bina tadilatında, işletme şirket donanımı geliştirme veya satın almada, işletme sermayesi gibi alanlarda kullanabilmektedir.

500.000 Euro ya kadar destek sağlanmaktadır. 15 yıl vadeli ve 7 yıl geri ödemesiz şeklinde destek sağlanmaktadır (BMWİ, 2019d: 1).

2.3.2.3. Mikro Kredi Fonu

Kredi alamadığı için iş fikirlerini hayata geçiremeyen veya çalışanlarını işten çıkarmak zorunda kalan girişimciler, mikro kredi sayesinde bir güvence edinmiş olurlar ve krediye ulaşabilirler. Krediyle finansman imkanı olmayan yeni iş kuranların, girişimcilerin ve mikro işletmelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için Almanya'da ülke çapında bir mikro kredi sistemi kurmuştur. Öz sermayesi ve krediye ulaşma imkanı olmadığı için girişimini gerçekleştiremeyen girişimciler, mikro kredi sisteminde faydalanarak girişimlerini gerçekleştirebilmektedir. Desteğin ulaştırılması eyalet düzeyinde kurulan kurumlar tarafından yapılmaktadır. Uygulaması eyaletlere göre faiz süreleri gibi konularda değişiklik gösterebilmektedir. Destekler kredi şeklinde verilmektedir. Desteklerin kredi tutarı dört yıla kadar olan bir süre için 1.000 ila 25.000 Euro arasındadır (BMWİ, 2019d: 1).

2.3.2.4. EXIST Gründerstipendium

Ekonomide yüksek teknolojik ürünlerin ve bilimin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Dünya da üniversitelerin ve araştırma enstitülerin bu alandaki çalışmalarına destekler gün geçtikçe artmaktadır. Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı BMWi, EXIST Gründerstipendium başlığı ile, kuruluş fikirlerini gerçekleştirmek ve bir iş planında uygulamak isteyen öğrencileri ve akademisyenleri desteklemektedir. Program kapsamında, iş planlarının hazırlık aşamasından başlayarak her aşamasında destek sağlanır. Destekler mezuniyet derecesine göre değişmektedir. Öğrenciler için aylık 1000 Euro, teknik personel için 2.000 Euro, Üniversite mezunları için 2.500 Euro, Doktora için 3.000 Euro destek sağlanmaktadır. Aylık desteklere ek olarak 30.000 Euro'ya kadar maddi harcamalara destek olunmaktadır. Ayrıca 5000 Euro kadar da geri ödemeli ek finansman sağlanmaktadır (BMWİ, 2019e: 2).

EXIST araştırma transferi, karmaşık ve riskli geliştirme çalışmalarını içeren üstün araştırma temelli başlangıç projelerini destekler. EXIST araştırma transferinin ilk

finansman aşamasının amacı, teknik fizibilite gösteren geliştirme çalışmaları yapmak, prototip geliştirmek, iş planı hazırlamak ve sonunda şirketi kurmaktır. Finansman aşamasında üniversitelerdeki ve üniversite dışındaki araştırma kurumlarındaki araştırma ekiplerine (en fazla üç bilim adamı ve teknik asistan) ve işletme uzmanlığına sahip bir kişiye finans sağlanmaktadır. Ayrıca 250.000 Euro kadar harcamayı finanse edebilmektedir. II. Finansman döneminde ise 180.000 Euro kadar harcamalara destek olunmaktadır. II. Finansman döneminin amacı, fonu daha fazla geliştirmek, yeni kurulan teknoloji şirketlerinde faaliyete geçmeye yönelik tedbirlerin oluşturulmasıdır.

2.3.2.5. Yüksek Teknoloji Gründerfonds - High-Tech Gründerfonds (HTGF)

Yüksek Teknoloji Gründerfonds fonu ile başlangıç aşamasındaki girişimcilerin ve genç teknoloji şirketlerinin yaşamış oldukları sermaye sorunlarına çözüm bulmak için destek olunmaktadır. Fonun önceliği Alman teknoloji şirketleridir. Şirketlere finansman desteğinin yanında, uygun yatırımcılar da sağlayarak sermayelerinin artmasını hedeflemektedir. Ayrıca girişimciye kurumsal stratejisi belirleme konularında danışmanlık hizmeti verilmektedir. Yüksek Teknoloji Gründerfonds fonu ile girişimciler 1 Milyon Euro ile 3 milyon Euroya kadar destek sağlamaktadır (BMWİ, 2017: 1).

2.3.2.6. Yatırım - Risk Sermayesi İçin Hibe - INVEST – Zuschuss Für Wagniskapital

Genç girişimciler yeni fikirler oluşturduklarında başlangıç aşamasında risk sermayesinden dolayı başlamadan birçok proje bitmektedir. Bu kapsamda Alman hükümeti INVEST finansman programı ile genç ve yenilikçi şirketlere destek sağlamaktadır. Bu kapsamda yatırımcılar ile genç ve yenilikçi şirketleri buluşturmaktadır. Yatırımcılar, yenilikçi girişimdeki yatırımlarının 3 yıl boyunca devam etmesi durumunda, yatırımlarının % 20'sini nakit olarak geri alabilmektedir. Yatırımcılar en az 10.000 Euro ve maksimum 500.000 Euro'ya kadar destek sağlayabilmektedir (BMWİ, 2016).

2.3.2.7. Mikro Asma Kat Fonu - Mikromezzaninfonds

Küçük işletmeler ve genç girişimciler Alman ekonomisi için önem arz etmektedir. Bu şirketlerin iş planlarını hayata geçirebilmeleri için öz kaynakları ve alabilecekleri krediler çoğu zaman yeterli olmamaktadır. Mikromezzaninfonds fonu ile sermaye gereksinimleri için destek sağlanmaktadır. Sağlanan fon ile şirketlerin öz sermaye tutarları artmakta ve böylelikle daha fazla krediye ulaşma imkanları doğmaktadır. Fonun spesifik hedef grubu, eğitim alan bireyler, kadınlar veya göçmenlik geçmişi olan kişilerin önderlik ettiği şirketlerdir. Sermaye arayan şirketlere maksimum 50.000 Euro'ya kadar destek sağlanmaktadır. Alınan destek 10 yıllık süre içerisinde 7.yılından itibaren kalan 3 yılda ödenecektir (BMWİ, t.y, 2019).

2.3.2.8. Yönetim Danışmanlığı - Unternehmensberatung

Girişimciler, girişimlerine başlangıç aşamasında yaşadığı sorunlardan biride kuruluş, üretim, ürün, pazarlama, finans gibi şirketin bütünü kapsayan konularda yaşamış olduğu bilgi eksikliğidir. Almanya Federal Ekonomi ve İhracat Kontrolü Ofisi'nin (BAFA) yönetim danışma desteği ile Almanya'daki şirketlerin danışmanlık süreçlerini desteklemektedir. Yönetim Danışmanlığı desteğinin hedef grubu, KOBİ sınıfına uygun sanayi, ticaret ve özel grup olarak tanımlanan kadınlar, göçmenler veya engelli girişimcilerin oluşturduğu şirketleridir. Ayrıca genç girişimcilerden 2. yılını doldurmamış olanlar da hedef grubunun içerisinde. Şirketlerin kurumsal yönetimin tüm ekonomik, finansal, personel ve örgütsel konularında, danışmanlık hizmetleri için yapmış oldukları harcamaların en az %50, en fazla %90'nını değerlendirme kriterine göre finansa etmektedir. Yönetim danışmanlığı ile genç şirketlere, 4.000 Euro'ya ve mevcut şirketlere de 3.000 Euro'ya kadar destek sağlamaktadır (BMWİ, t.y.).

2.3.2.9. Alman Hızlandırıcı - German Accelerator

Alman hükümeti şirketlere ABD'deki ulusal pazarlarda yer almaları, tecrübe kazanmaları ve geniş ağlara ulaşmaları için German Accelerator programı ile destekler sağlamaktadır. New York Silikon Vadisi'nde iş modelleri ile ilgili daha çok bilgi sahibi

olmaları, mentorlar tarafından danışmanlık destekleri, yeni yatırımcılar ile iletişim ve ABD Pazarının tanınması sağlanılıyor. Bu kapsamda finans ve 3 aylık bir konaklama imkânı sunmaktadır.

2.3.3. KOBİ ve Girişimcilere Büyüme Aşamasında Sağlanan Destekler

2.3.3.1. Kfw İşletmeci Kredisi - Kfw-Unternehmerkredit

İşletmelerin gelişim dönemlerinde, dünyadaki rekabet ortamını yakalayabilmek için yatırımlarını ve üretim süreçleri geliştirmelidirler. Alman hükümeti bu kapsamda Kfw İşletmeci Kredisi ile Almanya içi veya dışındaki yatırım ve iş makinesi alımlarında kredi desteği sağlamaktadır. Destekten faydalanabilmek için şirket merkezinin Almanya'da olma şartı bulunmaktadır. Krediler 20 yıla varan sürelerde 25 milyon Euro kadar kredi verilmektedir. %50 oranında teminat şartı bulunmaktadır (BMWİ, 2019f: 3).

2.3.3.2. ERP Dijitalleştirme ve İnovasyon Kredisi - ERP-Innovationsfinanzierung

Ekonomide inovasyon ve ileri teknolojik ürünlerin artan öneminden dolayı hükümetler şirketleri bu anlamda teşvik etmekte ve yaşayacakları finans sorunlarını minimize etmektedirler. Alman hükümeti ERP dijitalleştirme ve inovasyon kredisi ile şirketlerin, mevcut ürünlerini geliştirmelerini, dijitalleşmelerini ve yenilikçi ürün üretmelerini hedeflemektedir. Program kapsamında 25 bin Euro ile 25 Milyon Euro arasında işletmelere 10 yıl vade ile düşük faizli kredi sağlanmaktadır. Programdan yararlanabilmek için en az 2 yıldır piyasada olmak gerekmektedir (BMWİ, t.y.).

2.3.3.3. Avrupa Yatırımcı Fonu - European Angels Fund (EAF)

Avrupa Yatırım fonları kapsamında olan Avrupa Melek Yatırım Fonu (EAF), yatırımcılar ile diğer kurumsal nitelikte olmayan yatırımcılara ortak yatırım modeliyle finansman sağlamaktadır. Genç ve yenilikçi yatırımcıların girişimlerinin çekirdek sermayelerini, erken ve büyüme dönemlerini finanse etmektedir. Bu esnada yatırımcılara, risk oranını azaltarak, yeni yatırım fırsatları sağlamaktadır. Yatırım tutarı 250.000 ile 5 milyon Euro arasındadır (EIF, t.y.).

2.3.3.4. Coparion

Ülkelerin ekonomilerinde yenilikçi teknoloji şirketlerin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Ülkeler dünyadaki rekabeti yakalayabilmek için, bu kapsamdaki şirketleri ve var olan şirketlerin yenilikçi teknolojilere sahip olmaları için desteklemektedir. ERP özel fonları ve KfW bankası tarafından kurulan Coparion, girişim sermayesi firmasıdır. Almanya da yenilikçi teknoloji şirketlerini teşvik etmek için, şirketlerin başlangıç ve erken büyüme aşamasındaki projelerini desteklemektedir. Şirketlere finans olarak destek sağlanırken, yatırımcılarla birlikte eşit oranda finansa edilmektedir. Yatırımdan bir şirket en fazla 10 milyon Euro destek alabilmektedir (BMWİ, 2019f: 3).

2.3.3.5. KfW- Yatırım ve İş İçin Sermaye - KfW- Kapital für Arbeit und Investitionen

KOBİ'lerin kendilerini geliştirmeleri ve istihdamı artırmaları için, Alman hükümeti KfW- Yatırım ve İş İçin Sermaye programı ile KOBİ'lere kredi desteği sağlamaktadır. KOBİ'lerin kredi desteğinden faydalanabilmeleri için en az 3 yıldır piyasada olmaları ve yıllık cirolarının 500 milyon Euro aşmamış olması gerekmektedir. Program kapsamın 4 milyon Euro'ya kadar kredi verilmekte ve kredi dilimler halinde 10 yılda tamamlanmaktadır. Alınan krediler ile bina, arsa alımı, üretim süreci için makine ve iş düzenekleri oluşturma ve araç alımları yapılabilmektedir (ATİAD, 2016: 14).

2.3.3.6. ERP / EIF Büyüme Hızlandırma - ERP/EIF Wachstumsfazilität

Ülkeler güçlü büyüme sağlayan şirketler sayesinde dünyada rekabet edebilmektedir. Şirketler büyüme aşamasında teknoloji seçimi, pazara giriş, finansman gibi sorunlar yaşamaktadır. Almanya, , ERP / EIF Büyüme Hızlandırma ortak fonu ile büyüme aşamasındaki şirketlere destek sağlamaktadır. Sağlanan destekler Avrupa Yatırım Fonu (EIF) tarafından yönetilmektedir. Büyüme aşamasındaki şirketlere 20 milyon Euro ile 60 milyon Euro arasında destek verilmektedir (BMWİ, 2019: 4).

2.3.4. KOBİ ve Girişimcilere Dış Pazar Geliştirme Destekleri

2.3.4.1. Genç Yenilikçi Firmalara Fuar Programı – Messeprogramm Junge Innovative Unternehmen

BMWi bakanlığı genç yenilikçi firmaların uluslararası rekabet yakalayabilmeleri için fuarlara katılım konusunda, Genç Yenilikçi Firma Fuar Programı ile destekler sağlamaktadır. Çalışan sayısı 50'den fazla olmayan ve yıllık cirosu 10 milyon Euro'yu bulamayanlar yararlanabilir. Ayrıca genç şirketler yeni bir ürün veya ürün geliştirmesi durumunda desteklenmektedir. Fuara ilk iki katılımın için %60 ve üçüncü katılım için %50 hibe desteği vermektedir. Destek 7.500 Euro ile sınırlıdır (BMWi, t.y.).

2.3.4.2. Pazar Geliştirme Programı KOBİ - Markterschließungsprogramm KMU

BMWi Bakanlığı, şirketlerin uluslararası piyasada bilgisi toplamak, iş bağlantısı kurmak ve derinleştirmek için gerçekleştireceği iş seyahatlerini, pazar geliştirme programı ile desteklemektedir. Program ile Alman teknolojisinin ve hizmetlerinin uluslararası düzeyde konumlandırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda şirketlere piyasa bilgisi toplama ve uluslararası seyahat desteği verilmektedir. Ayrıca Alman hükümeti tarafında uluslararası piyasadan Almanya'ya davet edilen firmalar, Almanya'daki işletmeler ile bir araya getirilmektedir (BMWi, 2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNGİLTERE'DE GİRİŞİMCİLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARI

Nüfusu 66.867 milyon olan İngiltere, 2019 yılı Nisan ayı IMF verilerine göre dünyanın altıncı en büyük ekonomisidir. Kişi Başına Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'sı (GSYİH) 42.310 dolardır (Ticaret Bakanlığı, 2019).

İngiltere ekonomisi 3 gruptan oluşmaktadır. Bunlar; şahıs şirketleri, sermaye şirketleri ve ortaklıklarla kurulan şirketlerdir. İngiltere'de faaliyet gösteren işletmenin %99,9'u KOBİ'dir. Bu işletmeler yaklaşık olarak 14 milyon kişiye istihdam etmektedirler. KOBİ'lerin %48 oranında toplam ciroya katkısı vardır. İngiltere, ekonomideki etkilerden dolayı girişimcilere ve KOBİ'lere yönelik desteklerini önemsemektedir (Aksümer, 2015: 5). Destekler; eğitim, danışmanlık, hibe ve kredi gibi tüm başlıklarda gerçekleştirilmektedir. Hükümet hibelerden ziyade , kredi piyasasını canlandırarak küçük işletmelere finansal açıdan destek olmayı önemsemiştir. Ayrıca İngiltere hükümeti, iş kurmak sürecinde bürokrasiyi azaltma yoluna gitmiştir. İngiltere'de herhangi bir meslek kolunda iş yeri açmak için Türkiye'de olduğu gibi ustalık belgesi olma şartı yoktur. Kişi istediği bir alanda, belge sahibi olmadan işletme açabilmektedir. İşletme kurmayı bu seviyede kolaylaştırmak kaliteden vazgeçmek anlamına gelmektedir. Bir girişimci, girişimi ile ilgili ulaştığı bilgiler mutlaka olacaktır ama örgün eğitim alması girişimciyi kuvvetlendirecektir.

3.1. İNGİLTERE'DE GİRİŞİMCİLERE VE KOBİ'LERE DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

3.1.1. İngiltere İş Bankası (British Business Bank)

İngiltere İş Bankası % 100 hükümete ait olan ve bağımsız olarak yönetilen bir bankadır. İngiliz İş Bankası, İngiltere'deki küçük işletmelerin daha etkili ve verimli bir finans piyasası oluşturmaları hedeflenerek kurulmuştur (ESGM, 2014c:91). Doğrudan borç vermez veya yatırım yapmaz. Bunun yerine bankalar, finansal kiralama şirketleri, risk sermayesi fonları ve web tabanlı platformlar gibi 100'den fazla ortakla çalışarak hizmet vermektedir (British Business Bank, t.y.). Böylelikle bireylerin özellikle KOBİ sahibi olan bireylerin krediye ulaşım imkanları kolaylaştırılmak ve çeşitlendirilmektedir.

İngiltere İş Bankası, ortak kuruluşları sayesinde KOBİ'lere ve başlangıç aşamasındaki girişimcilere borç ve yatırım yaparak finans destek sağlamaktadır. Böylelikle KOBİ'lerin ve girişimcilerin öz sermaye veya kredi süreçlerinde teminat konularında destekler sağlanmaktadır.

İngiltere İş Bankası'nın hedefleri (British Business Bank, t.y.):

- Piyasaların iyi çalışmadığı küçük işletmelerde finansman arzı artırmak,
- Vergi mükelleflerinin kaynaklarını verimli ve güçlü bir risk yönetimi çerçevesinde yöneterek, en uygun finansmanı bulmalarını teşvik etmek,
- Bankanın, İngiltere'deki mikro işletme finansmanı konusunda uzmanlık merkezi olmak ve hükümete tavsiye ve destek sağlamak,
- İngiltere'deki küçük işletmeler için finansmana erişimdeki dengesizlikleri azaltmaya yardımcı olmak.

3.1.2. İş Enerji ve Endüstriyel Strateji Bölümü - Department for Business, Energy & Industrial Strategy (BEIS)

İş Enerji ve Endüstriyel Strateji Bölümü, hükümete bağlı bir bakanlıktır. Merkezi Londra'da olan bakanlığın günümüzde 3000 çalışanı bulunmaktadır (www.gov.uk/beis). Bakanlık sanayi, enerji ve iklim değişikliği arasında bağlantılar kurmakta ve pazarlara,

yatırımcılara ve tüketicilere birleşik bir odaklanma sağlamaktadır. Bakanlık İngiltere'nin ekonomik olarak rekabet seviyesinde kalmasını ve büyümesini hedeflemektedir. Bunun için vatandaşlarının tümünün ekonomiye katılımını ve herkes için işe yarayan bir ekonomi düzeni oluşturmak için çalışmaktadır. Bireyin İngiltere'nin her yerinde çalışabileceği, eğitim ve gelişimini devam ettirebileceği ortamlar sağlanmaktadır. İşletmelerin ise yatırım yapabilecekleri, yeniliklerini hayata geçirebilecekleri ve büyümeleri için gerekli ortamlar sağlanmaktadır.

Bakanlığın 4 amacı bulunmaktadır (BEIS, 2018:9):

- İddialı bir sanayi stratejisi sunmak,

İngiltere'nin ekonomik performansını güçlendirmeyi ve ülke genelinde kazancını arttırmak için gerekli temelleri oluşturan modern ve uzun vadeli bir sanayi stratejisi belirler. Dünyadaki gelişmeleri yakalamak için, bilim ve inovasyona yatırım yapmakta ve işletmelere başlangıç ve büyüme destekleri sağlamaktadır.

- Rekabetçi pazarları ve sorumlu iş uygulamalarını teşvik etmek,

Bakanlık, iş ve sanayi için İngiltere'de daha rekabetçi bir ortam yaratarak tüketiciler için daha iyi sonuçlar elde etmektedir. Kurumsal yönetimi iyileştirerek, işgücü piyasasının çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi konularda destekler sağlanmaktadır.

- Yatırım fırsatlarını en üst düzeye çıkarmak ve İngiltere'nin çıkarlarını desteklemek,

Bakanlık, yatırım ve istihdamı yönlendirici eylemler yapmaktadır. Avrupa Birliği'nden ayrılması ile oluşan yeni süreçte yatırımcının güvenini kazanma refleksi ile hareket edilmektedir.

- İngiltere'nin güvenilir, düşük maliyetli ve temiz bir enerji sistemine sahip olmasını sağlamak.

Bakanlık, İngiltere'nin gelecekteki enerji ihtiyaçları karşılamak ve tüketiciler için daha uygun fiyatta, güvenilir ve temiz enerji sunmak için çalışmaktadır.

3.1.3. Hazine - Her Majesty's Treasury

İngiltere Kraliyet Hazinesi, İngiltere'nin ekonomi ve maliye alanlarında politikalar belirlemektedir. Bunun için, bakanlık kamu maliyesini korumakta, İngiltere'nin nakit, borç, rezervlerini ve vergi sistemini yönetmektedir. Bakanlık ayrıca İngiltere'nin ekonomi politikasının yönünü belirlemekte ve güçlü ve sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlamak için çalışmaktadır. Hazine, daha güçlü ve güvenilir bankalar oluşturmak, vergileri daha rekabetçi hale getirmek, kişilerin finansal hizmetlere erişmesini artırmak ve ekonomiyi korumak için finansal sektörde düzenlemeler yapmaktadır. İngiltere Kraliyet Hazinesi bu düzenlemeleri ekonominin tüm alanlarında olmasını sağlamayı hedeflemektedir. Ülkenin ekonomisinde katma değeri fazla olan KOBİ'lere ve girişimcilere özel adımlar atılmaktadır. Girişimcilerin iş kurma ve geliştirme süreçlerinde kolaylık sağlamak için gerekli alanlarında birçok adımlar ve düzenlemeler yapmaktadır. Ayrıca eğitilmiş bir iş gücü oluşturmak bakanlığın hedefleri arasındadır (HM Treasury, t.y.).

Hazine, çalışma alanlarında 20 politikası bulunmaktadır. Girişimciler ve KOBİ'ler hakkındaki politikalar şunlardır (ESGM, 2014d: 101):

- İşletme kurmayı ve geliştirmeyi daha kolay hale getirmek,
- Avrupa fonlarının İngiltere ekonomisi için daha iyi işlenmesini sağlamak,
- İnsanların iş bulmalarına ve işlerinde kalıcı olmalarına yardımcı olmak,
- Ortak pazarı daha etkin hale getirmek,
- Güçlü ve sürdürülebilir ekonomik gelişim sağlamak,
- Muhatapları ve ekonomiyi korumak için finans sektörü düzenlemelerini geliştirmek,
- İnsanların finansal hizmetlere ulaşımını ve bu hizmetleri kullanmalarını kolaylaştırmak,
- Daha uygun ve adil bir vergi sistemi oluşturmak.

3.1.4. Dijital, Kùltür, Medya ve Spor Dairesi - Department for Digital, Culture, Media & Sport (DCMS)

Dijital, Kùltür, Medya ve Spor Dairesi (DCMS) büyümeyi hızlandırmayı, bireylerin ekonomik durumlarını artırmayı ve İngiltere'nin yurtdışında tanıtılmasını hedeflemektedir (DCMS, 2019). Kurumun merkezi Londra'dadır. Kültürel ve sanatsal mirası koruyup, gazetelere ve spora destek sağlamaktadır. Kurum, İngiltere'nin çağı yakalayabilen bir ÷lke olması için yeniliklere yatırım yapmakta ve işletmeleri desteklemektedir. İşletmelerin, küresel sahnede avantajlı olarak sektörlerine hakim olmaları için Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler için Eylem Planları hazırlanmakta, başlangıç ve gelişim aşamasındaki şirketlere destekler sağlanmaktadır. Bu kapsamda KOBİ'lerin ve girişimcilerin desteklenmesinin yanı sıra yaratıcı şirketlerin desteklenmesi için özellikle çalışılmaktadır. Yaratıcı endüstrilerini geliştirme kapsamında dijital stratejiler geliştirilmekte ve işletmelerin bu anlamda donanımı güçlendirilmektedir. Ayrıca yarışmalar düzenleyerek bireyler ve şirketler yaratıcı endüstri alanında teşvik edilmektedir.

3.1.5. Bölgesel Kalkınma Ajansları - Regional Development Agencies (RDAs)

Ülkeler ekonomik alanda rekabet oluşturmak ve bölge farklılıklarını avantaja çevirmek için ekonomik bölgesel alanlar oluşturmaktadır. Bölgesel ekonomik alanları Bölgesel Kalkınma Ajansları yönetmektedir.

Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın genel olarak amaçları (Tiftikçgil, 2010: 85):

- Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak,
- Bölgedeki iş imkânlarını ve potansiyellerini artırmak,
- iş hayatında rekabeti ve verimliliği artırmak,
- Bölge yatırımlarını artırmak ve bölgesel ekonomik kalkınmayı desteklemek.

**Tablo 1. İngiltere’deki Bölgeler ve Bölgesel Kalkınma Ajansları -
Bölgesel Kalkınma Ajansları (Regional Development Agencies (RDAs))**

Bölge	Bölgesel Kalkınma Ajansları
East of England	East of England Development Agency
East of Midlands	East Midlands Development Agency
North East	One North East
North West	North West Development Agency
South East	South East England Development Agency
South West	South West England RDA
West Midlands	Advantage West Midlands
Yorkshire Forward	Yorkshire Forward
London	London Development Agency

Kaynak: Tid, t.y

İngiltere’de 9 adet Bölgesel Kalkınma Ajansları bulunmaktadır. Bölgesel Kalkınma Ajansları’nı, bölge kurulları yönetmektedir. Bölge kurulları: yerel yönetimlerden, bölgesel kamu örgütlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından gelen paydaşlardan oluşmaktadır. Bölgesel Kalkınma Ajansları’nın finansman kaynakları, ilgili bakanlıkların sağladıkları bütçenin yanı sıra AB fonları ve faaliyetlerinden elde ettikleri gelirlere dayanmaktadır (Aktaran: Karasu, 2005: 214-215).

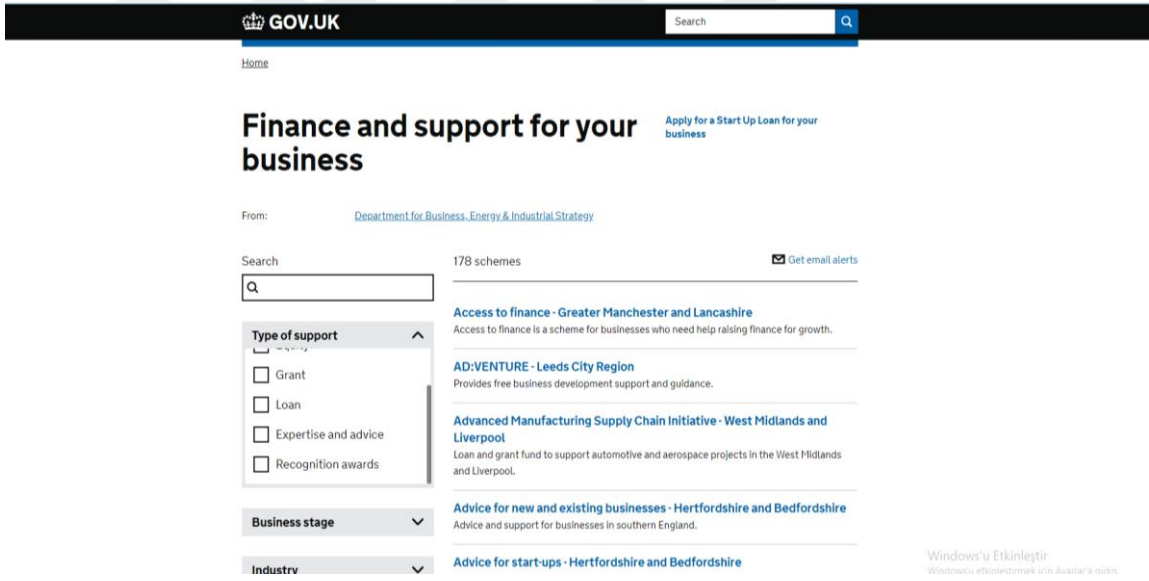
3.1.6. İngiltere’nin Kamu Web Sitesi “gov.uk” Hakkında

İngiltere’nin Kamu Web Sitesi “Gov.Uk” günümüzde internet, bilgiye hızlı ulaşım, işlemlerde hızlilik süreçleri gibi bireyin hayatını kolaylaştıran faydaları vardır. Bu faydalar günümüzde bireyin hayatında zorunluluk haline gelmiştir. İngiltere, vatandaşlarının devlet hizmetlerini alırken interneti getirmiş olduğu avantajlardan yararlanmaları için, tüm resmi kamusal web sayfalarının içinde olduğu temel resmi web sitesi “gov.uk” adresini açmıştır. İngiltere’nin Kabine Bürosu’na bağlı Kamu Dijital Hizmeti (Government Digital Service - GDS) birimi, sitenin çalışmasını ve güncellenmesi üzerine çalışmaktadır. “gov.uk” kurulma amacı kurumlar arası iş, görev ve sorumluluk ortaklığının göz önüne alınması, müşterek alanlarda ortak hareket etme kabiliyetinin artırılmasıdır. Ayrıca vatandaşların aradıkları tüm bilgilere tek bir platformdan ulaşmasıdır. Site içerisinde devlet daireleri olduğu gibi belirli tasarım ve

çalışma mantığı verilen dernekler, işletmeler gibi diğer kuruluşlarda sisteme dâhil edilmiştir.

“gov.uk” sitesinin içerisinde özel konularda tüm bakanlıklarda araştırmalar yapabilmektedir. Buda kullanıcılara, tek bir sitede üzerinden tüm bakanlıkların verilerine ulaşabilme avantajı sağlamaktadır. Örneğin İngiltere’nin vatandaşlarına sağladığı desteklerle ilgili bilgiye erişmek ve bu desteklerin büyük bölümüyle ilgili işlemleri yapabilmek için “gov.uk” sitesinin içerisinde ‘Business Link’ adlı bölümden ulaşılabilir. ‘Business Link’ bölümü işletmeleri ve girişimcileri mevcut destekler hakkında bilgilendirip desteklerden ne şekilde yararlanacakları konusunda yönlendirmektedir. Resim 1 de, “Gov.uk” Sitesinin ‘Business Link’ Bölümü” başlıklı bölümünde bulunmaktadır.

Resim 1. “Gov.uk” Sitesinin ‘Business Link’ Bölümü

Kaynak: www.gov.uk/business-finance-support-finder/search

Kullanıcı, web sitesinin sol kısmında yer alana filtreleme seçenekleriyle kendi işletmesine ait lokasyon, işletme büyüklüğü, iş türü ve iş evresi kıstaslarını belirledikten sonra ilgili finansman edinme seçeneklerine, devlet desteklerine ve benzeri programlara ulaşabilmektedir. Sonrasında sayfanın sağ tarafında ilgili linkler çıkar. Kullanıcı bu linkleri kullanarak programlara dair ayrıntılı bilgileri bulabilir, programdan yararlanma şartlarını görebilir, hangi kamu kurumu ya da özel kuruluşun programdan ilgili veya sorumlu olduğunu görebilmektedir. Kimi programlarda ise web sayfaları üzerinde doğrudan başvuru hizmeti gerçekleştirilebilmektedir.

3.2. MESLEKİ EĞİTİM

İngiltere’de 5 ile 16 yaşları arasında eğitim zorunludur ve zorunlu eğitimde bireyler ücretsiz eğitim hakkına sahiptir (Türkoğlu vd., 2015: 249). Eğitim hayatı dört seviyeye ayrılmıştır. Birinci seviye 5 ile 7 yaş aralığını, ikinci seviye 7 ile 11 yaş aralığını, üçüncü seviye 11-14 yaş aralığını ve dördüncü seviye 14 ile 16 yaş aralığında verilmektedir. Birinci ve ikinci seviye Türkiye’deki eğitim sisteminde ilkokula denk gelmektedir. Üçüncü seviye ortaokula, dördüncü seviye ise Türkiye’deki lise eğitiminin ilk iki yılına denk gelmektedir.

İngiltere’de Okuldaki mesleki Eğitim, genel eğitim ile birlikte verilmektedir. Mesleğe yönelik eğitim, eğitim dördüncü seviyesinde, seçmeli uygulamalı meslek dersleri ve ‘iş yeri ve kariyer eğitimi’ başlığı ile başlamaktadır (ESGM, 2014e: 83). Dördüncü aşamayı tamamlayan öğrenciler, bu seviyede aldıkları her bir dersten sınava girerek ‘Genel Orta Öğretim Okul Sertifikası’ (General Certificate of Secondary Education) almaktadırlar. Sınava girilen derslerin meslek dersleri olması durumunda sınav sonunda alınan belge ‘Mesleki Genel Orta Öğretim Sertifikası’ olarak isimlendirilmektedir.

Mesleki eğitim almak isteyen 16-19 yaş aralığındaki öğrenciler çıraklık eğitimini yada ‘İleri Eğitim Kolejleri’ne (Further Education) devam etmektedirler. İleri Eğitim Koleji’ne giden öğrenciler eğitim sonunda A seviye (Level - A) derecesi alabilirler. A-Level, öğrencilerin ileride uzmanlaşmak istediği alana yönelik zorunlu ve seçmeli derslerdir. Meslek derslerini başarı ile tamamlayan öğrenciler, Mesleki A seviye derecesine sahip olurlar. İleri Eğitim Kolejleri öğrencilere aynı zamanda mesleki yükseköğretime de (Foundation Degree) devam edebilmektedirler. Mesleki A seviye bilgisine sahip olan öğrenciler, bu kurumlarda iki yıllık eğitim alabilirler. Programda eğitim alan öğrenciler, akademik olarak ilerlemek isterlerse 3 sene süren üniversite eğitiminin 2. senesinden başlayarak lisans derecesi de alabilmektedirler.

Çıraklık Eğitimi 16 yaşını doldurmuş ve zorunlu eğitimini tamamlamış, İngiltere’de yaşayan tam zamanlı bir eğitime devam etmeyen, kabiliyetlerini geliştirmek veya yeni bir alana yönelmek isteyen herkese açıktır. Çıraklık eğitimi, işverenlerin kendileri, özel eğitim kurumları, ileri eğitim kolejleri veya gönüllü kuruluşlar tarafından verilmektedir.

İngiltere’de, ‘bağlantılı iş yeri eğitimi’ (work-related learning) kavramı iş yeri eğitimi kavramının yerine kullanılmaktadır. Bağlantılı iş yeri eğitimi, dördüncü aşama ve sonrasında, iş ile ilgili okulda veya işletmede gerçekleştirilen kapsamlı eğitim faaliyetlerinden oluşmaktadır. Okul yönetimleri, İş yeri bağlantılı eğitimler ile ilgili tüm düzenlemelerinde yetkilidirler. 14-19 yaş aralığındaki öğrenciler iş bağlantılı eğitim ile uygulamalı çalışmalar, danışmanlık, mülakat provaları ve iş yeri ziyaretleri gibi faaliyetlerde bulunamaktadır.

3.3. KOBİ VE GİRİŞİMCİLİK DESTEKLERİ

3.3.1. KOBİ ve Girişimcilere Başlangıç Aşamasında Sağlanan Destekler

3.3.1.1. İş Kurma Hibe Programı – Mansfield – Business start-up Grant scheme - mansfield

Mansfield Bölge Konseyi tarafından yürütülen İş Kurma Hibe programı ile Mansfield bölgesindeki yeni işletmelere 1.000 Sterlin’e kadar hibe sağlanmaktadır. Hibeler harcamalar yapıldıktan sonra verilmekte ve şirketin harcamalarının %25’ni bulmalıdır. Şirket azami 4.000 sterlin harcamak zorundadır. İşletmeler aldıkları hibeleri, makine ve ekipman alımında, ofis kırtasiyelerinde, şirket reklam ve web sitesi tasarımlarında kullanabilmektedir. Başvurular internet üzerinden yapılmakta ve şirket hibe almak istediği harcamalar için 3 teklif usulü ile belgelendirmek zorundadır (Masnfield District Council, 2017).

3.3.1.2. Güney Doğu Midlands Başlangıç Programı - The South East Midlands Start-up Programme

Güney Doğu Midlands Başlangıç programı, İngiltere’nin güney doğusunda yer alan Bedfordshire, Central Bedfordshire, Milton Keynes, Aylesbury Vale, Cherwell, Northampton, Corby, Daventry, Wellingborough ve Thrapston şehirlerinde işletme açmak isteyen girişimcilere hizmet vermektedir. Programı Bedfordshire Üniversitesi ve Northampton Üniversitesi'nin ortaklaşa kurmuş oldukları Wenta tarafından yönetilmektedir. Program kapsamında, girişimcilere başlangıç ve büyüme aşamasında 12 saatlik ücretsiz iş desteğine erişim sağlanılmaktadır. İş desteğine erişim kapsamında:

atölye çalışmaları, ağ oluşturma, sektörel deneyimleri olan işletmecilerden canlı olarak iş tavsiyeleri, hibelere erişim, iş incelemesi ve çevrimiçi web seminerleri yapılmaktadır. Ayrıca destek kapsamında 500 ile 1000 Sterlin arasında hibe sağlanmaktadır (Wenta, 2017).

3.3.1.3. Worcestershire Kavram İspatı Programı - Worcestershire – Proof of Concept Funding - Worcestershire

Kavram İspatı programı, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu 2014-2020 tarafından kısmen finanse edilmektedir. Hibe fonu programı ile erken aşamadaki yenilikçi iş fikirlerini araştırması, ilerletmesi, ticarileştirmesi ve koruması için KOBİ'lere destek olunmaktadır. Projenin yürütücüsü Worcestershire Bölge Meclisi'dir.

Kavram ispatı programı, işletmelerin yeniliklerinin önemli ekonomik potansiyele sahip olduklarını kanıtlamaları için bir projenin toplam maliyetinin% 50'sini 10.000 ila 30.000 Sterlin arasında hibe desteği sağlamaktadır. Program kapsamında işletmelerin yeni makine alımlarına, pazar araştırması ve değerlendirme çalışmalarına, numune çalışmalarına, pazarlama ve şirket binasının artışına yönelik faaliyetler desteklenmektedir (BEIS, 2017b).

3.3.1.4. Başlangıç Kredileri – Start Up Loans

İngiltere, genç girişimcilerin başlangıç aşamasında yaşadıkları finans kısıtlılığını hibe desteklerinin yanında, uzun vadeli ve düşük faizli krediler ile destek sağlamaktadır. Başlangıç Kredileri programı, ekonomi durumu yetersiz kalan yeni ve erken dönemdeki işletmelere finans kaynağı sunmaktadır. Programdan 18 yaşından büyük olanlar ve işletme planlayan veya 24 aydan daha az bir süredir faal olan şirketler yararlanabilmektedir. Program kapsamında, kredi ve danışmanlık hizmetleri verilmektedir. Ayrıca özel iş tekliflerine ulaşım imkanı da sunmaktadır.

Kredi miktarı iş planına göre 500 ile 25.000 sterlin arasında değişmektedir. Kredinin geri ödeme süresi 1 ile 5 yıl arasındadır. Başlangıç kredileri devlet desteklidir ve girişimciye teminatsız bir şekilde sağlanmaktadır. Kredi %6 sabit faiz oranı ve 1 ile 5 yıl arasında vade farkıyla sağlanmaktadır (Start Up Loans, t.y.).

3.3.1.5. GC İşletme Finansman - Kuzey Batı İngiltere - GC Business Finance - North West England

KOBİ'lerin ve başlangıç aşamasındaki girişimcilerin kredilere ve öz sermaye sınırlılığından kurtulmasını amaçlayan bir diğer program, GC İşletme Finansman programıdır. Program ile Manchester ve Kuzey Batı'da bulunan KOBİ'ler ve başlangıç aşamasındaki girişimlere GC İşletme Finansman Şirketi aracılığı ile destekler sağlanmaktadır. GC İşletme Finansman şirketi, özel ve resmi kurum ortaklığında kurulmuştur. İngiliz İş Bankası (British Business Bank) şirketin ortaklarından. GC İşletme Finansman Şirketi, girişimlerin başlangıç ve gelişim süreçlerinde uygun krediler ile yanlarında olmaktadır. İşletmelerin başlangıç aşamasında 500 ile 25.000 sterlin arasında, %6 sabit faiz oranı ile teminatsız kredi desteği sağlanmaktadır. İşletme kredisi olarak 3.000 ile 1.000.000 sterlin arasında %10 ile % 15 arasında değişen faiz oranlarıyla kredi sağlanmaktadır. 25.000 ile 100.000 sterlin arasında % 8 – 15 faiz oranlarıyla mikro finans fonları sağlamaktadır. Öz sermaye fonu olarak ise 2 milyon Sterline kadar destek sağlanmaktadır (GC, t.y.).

3.3.1.6. Gençler İçin Kurumsal Program - Enterprise Programme For Young People – UK

Girişimcilerin başlangıç döneminde yaşamış oldukları sınırlılıklar ile ilgili devlet kurumlarının destekleri olduğu gibi, sivil toplum kuruluşlarında bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının girişimcilere sağladığı desteklerle ilgili İngiltere'de The Prince's vakfının destekleri örnek gösterilebilmektedir. Gençler için kurumsal programı, İngiltere'de bulunan yeni iş kurmakta olan genç girişimcilere ülke boyutunda sağlanan kredi ve danışmanlık programıdır. İngiltere'nin tümünde uygulanan program ile 18 ile 30 yaş arasındaki genç girişimcilere, işsiz veya haftada 16 saatten az çalışanlara destek sağlanılmaktadır. Program ile iş alanı ve işletme konularında eğitim, danışmanlık ve kredi hizmeti sağlamaktadır. Genç girişimcilerin iş planına göre kredi miktarı 1000 - 5000 sterlin arasında olabilmektedir (BEIS, 2017c).

3.3.1.7. İşletme Pusulası Başlangıç Programı - Tees Valley - Business Compass Start Up programme - Tees Valley

North East Enterprise Agency Ltd (Kuzey Doğu Kurumsal Ajansı) tarafından yürütülen İşletme pusulası başlangıç programı ile Tees Valley bölgesinde bulunan girişimcilere hibe sağlanmaktadır. Program kapsamında şirket kurulumu, iş planlaması, pazarlama ve sosyal medya konularında ücretsiz atölye çalışmaları yapılmaktadır. Sonrasında, 10.000 sterline kadar destek sağlanmaktadır. Program kapsamında 18 – 30 yaş aralığındaki gençler destek alabilmektedir. Ayrıca ileri üretim, otomotiv, kimyasal ürün işleme, dijital, sağlık, lojistik, düşük karbonlu petrol ve gaz başlıklarında çalışma yapan işletmeler destek alabilmektedir (NEEAL, t.y.).

3.3.1.8. Doğu Lindsey Mikro İşletme Hibe - East Lindsey Micro Business Grant

KOBİ'lere sağlanan destekler mikro işletmelerin gelişmesini ve büyümesini teşvik etmelidir. Sağlanan destekler ile mikro işletmeler büyümeli ve yeni ürün oluşturmalıdır. Ayrıca sağlanan destekler ile istihdam artmalıdır. Doğu Lindsey Bölge Konseyi'nin (East Lindsey District Council) yürüttüğü, Doğu Lindsey Mikro İşletme Hibe programı, Doğu Lindsey'deki mikro işletmeler bu amacı sağlamaktadır. Program ile 9 çalışana kadar olan mikro işletmeler desteklenmektedir. 3.000 sterline kadar harcamaların % 50'sini oluşturacak şekilde hibe verilmektedir. Sağlanan hibe ile mikro işletmeler personel eğitimi, makine teçhizat alımı ve web tasarım geliştirmeleri yapabilmektedir (ELDC, 2017: 1).

3.3.1.9. İşletme Kredileri - East Midlands - Enterprise Loans (ELEM) - East Midlands

İşletme Kredileri Doğu Midlands programı ile Doğu Midlands bölgesinde bulunan işletmelerin finans durumunun iyileştirilerek, büyümeleri hedeflenmiştir. Program İlk Kurum İş Ajansı (First Enterprise Business Agency) aracılığıyla verilmektedir. Programdan bölgede yaşayan işletmeler yararlanmaktadır. Toplumda dezavantajlı olarak tanımlan işsiz, düşük gelirli veya etnik azınlık gruplarına önem verilmektedir. İşletmelerin büyümesi için 3.000 ile 150.000 sterline kadar kredi desteği sağlanmaktadır (First Enterprise, t.y.).

3.3.2. KOBİ ve Girişimcilere Büyüme Aşamasında Sağlanan Destekler

3.3.2.1. Ticari Büyüme İçin Hibeler - Stoke-on-Trent ve Staffordshire - Grants for business growth - Stoke-on-Trent and Staffordshire

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund) tarafından finanse edilen Stoke on Trent ve Staffordshire ticari büyüme için hibe programı , Stoke-on-Trent Kent Konseyi tarafından yürütülmekte ve Staffordshire ve Stoke-on-Trent 'deki şirketlere sağlanmaktadır. Bölgedeki şirketlerin büyümeleri için hibe desteği sağlamaktadır. 35.000 sterlin yatırım yapan işletmeler, 10.000 ile 160.000 sterline kadar hibe alabilmektedir. Hibe fonları, tesislerin genişletilmesi, makine ve teçhizat alımı için kullanılabilir (Stoke-on-Trent and Staffordshire, 2016: 4)

3.3.2.2. Thames Valley Berkshire Genişleme Kredisi Programı - Thames Valley Berkshire expansion loan scheme

The FSE Group tarafından yürütülen Thames Valley Berkshire Genişleme Kredisi Programı, Berkshire ilçesindeki KOBİ'lere büyüme sağlayacak proje ve faaliyetlerinde destek sağlamaktadır. Program kapsamında Berkshire merkezli, küçük veya orta ölçekli limitet şirketi ve en az 250.000 sterlin satış yapan işletmelere destek sağlanmaktadır. Program kapsamında 50.000 ile 300.000 sterlin arasında destek sağlanmaktadır. Sağlanan krediler 5 yılda ödenmesi zorunludur (The FSE Group, 2019).

3.3.2.3. Ticari Büyüme Programı 2 – The Marches - Business Growth Programme 2 – The Marches

KOBİ'lerin ve başlangıç aşamasındaki şirketlerin amacı, işletmeleri büyütmek yeniliği keşfetmek, tedarik ve pazarlama zincirlerini genişletmektir. Ticari Büyüme Programı 2 - Yürüyüşler, Solihull ve Mansfield Bölgelerinde aktif olan işletmelere başlangıç ve büyüme aşamasındaki şirketlere destek sağlanmaktadır. Programı bölgelerde Belediye Meclis yönetimleri tarafından yönetilmektedir. Program ile kuruluş sürecinde 6 ay kadar olan şirketler 2.500 ile 10.000 sterlin arasında hibe almaktadır. Kuruluş süreci 6 ay geçmiş şirketler ise 10.001 ile 1.000.000 sterlin arasında hibe almaktadır. Program alınan hibe ile üretim süreçleri ve sistemleri iyileştirilebilir,

yenilikçi ileri teknolojilere sahip olunabilir, şirketin sermaye ve donanımları artırılabilir ve Pazar geliştirebilir (BEIS, Mayıs 2019).

3.3.2.4. BCRS Ticari Krediler - BCRS Business Loans

BCRS Ticari Kredileri, Yerel İşbirliği Geliştirme Ajansı (Co-operative Development Agency) tarafından kurulan BCRS Business Loans Limited tarafından yönetilmektedir. West Midlands, Leicestershire, Oxfordshire veya Gloucestershire şehirlerinde bulunan ve bankalar aracı ile kredi alamayan KOBİ'lere, program ile kredi sağlanmaktadır. Program, 10.000 ila 150.000 sterlin arasında kredi sağlanmaktadır. Sağlanan krediler 1 ile 7 yıl arasında ödenmelidir (BEIS, 2017a). Krediler sağlanırken projelerin, şehir halklarına olan katkısı göz önüne alarak talepler cevaplandırılmaktadır. Desteklerde, şehir halkının katkısına dikkat edilmesi, bölgesel olarak yaşanan sınırlılıklara ve sorunlara girişimcilerin çözüm olması sağlanmıştır. Girişimcilik desteklerinin bu seviyede olması girişimcilerin, hayatı kolaylaştırmasını sağlayacaktır.

3.3.2.5. Kurumsal Finansman Garantisi - Enterprise Finance Guarantee – (EFG)

Kurumsal Finansman Garantisi (EFG), geçerli iş planları olan, ancak ticari krediler için yeterli kefalet için öze sermayesi olmayan, İngiltere kökenli işletmelere, banka kredisi sağlamak için kredi kefalet programıdır. Program, İngiliz İş Bankası tarafından desteklenmektedir. İş Bankası desteği direk kendisi vermemekte akredite kuruluş ile vermektedir. İşletmeler kredi başvurularını devlete değil akretide kuruluşlarına yaparlar ve başvurunun değerlendirilmesi akretide kuruluşları tarafından gerçekleştirilir (ESGM, 2014e: 94). KOBİ'nin kullandığı kredinin %75'ne devlet tarafından teminat altına alınır. Bu sayede kredi riski; devlet, finans kuruluşu ve krediyi kullanan küçük işletme arasında paylaşılmaktadır. Program kapsamında 1.000 ila 1.2 milyon sterlin arasında garanti desteği sağlar. Bu kredilerin vadeleri 3 ay ile 10 yıl arasındadır (British Business Bank, Kasım 2019).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE ALMANYA VE İNGİLTERE DE UYGULANAN GİRİŞİCİMLİK TEŞVİK VE POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ülkelerin ekonomileri, o ülkede bulunan işletmelere dayanmaktadır. Ülkeler işletme sayılarını her geçen gün artırmak için, girişimcilik politikaları üretirken bir yanda da mevcut şirketlerin faaliyetlerini yürütmeleri ve geliştirmeleri için destekler sağlamaktadırlar. Tablo 2’de tezimizin konusu olan Almanya, İngiltere ve Türkiye’nin işletme sayıları bulunmaktadır.

Tablo 2. 2019 Şirket Sayısı

ÜLKELER	ŞİRKET SAYISI
TÜRKİYE	1.980.759
ALMANYA	3.500.000
İNGİLTERE	4.202.044

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı, Gov.uk Companies House ve Destatid Statisticshes Bundesamt.

Tablo 2 deki veriler, Türkiye için Gelir İdaresi başkanlığından, Almanya için Destatid Statisticshes Bundesamt istatistik kurumundan ve İngiltere için Gov. Uk Companies House birimindeki veriler derlenerek 2019 ekim tarihinde hazırlanmıştır. Verilere göre Türkiye, şirket sayısına göre Almanya ve İngiltere’nin gerisinde kalmaktadır. Almanya ve İngiltere gelişmiş ülke olduklarını dikkate aldığımızda Türkiye’deki şirket sayısının az olmadığını söyleyebiliriz. Fakat Türkiye’nin işletme sayısı konusunda önünde uzun bir yol olduğunu da göstermektedir.

Tablo 3. Türkiye’de Kurulan ve Kapanan İşletme Sayısı

Yıllar	TOBB		Tesk		Toplam (Türkiye)		Toplam Kapanma Oranı
	Kurulan	Kapanan	Kurulan	Kapanan	Kurulan	Kapanan	
2011	113.839	54.225	190.899	131.116	304.738	185.341	%60
2012	106.342	46.083	188.435	90.671	294.777	136.754	%46
2013	108.015	35.411	193.870	91.521	301.885	126.932	%42
2014	125.630	37.231	200.235	96.353	325.865	133.584	%40
2015	113.770	31.175	201.006	81.831	314.776	113.006	%35
2016	105.676	30.638	228.871	84.051	334.547	114.689	%34
2017	117.109	31.522	229.367	76.148	346.476	107.670	%31
2018	91.957	22.841	194.002	72.805	285.959	95.646	%33
Toplam	882.338	289.126	1.626.685	724.496	2.509.023	1.013.622	%40

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu.

Girişimcilerin faaliyetleri sonucu kurulan yeni işletmeler, ülke ekonomilerinin motor gücüdür. Şirketlerin kurulması kadar faaliyetlerini devam ettirmesi de önem arz etmektedir. Türkiye’nin bu kapsamda 8 yıldır kurulan ve kapanan şirket sayısı Tablo 3’de belirtilmiştir. Kapanan şirketlerin ve kurulan şirketlerin Türkiye Odalar Ve Borsalar birliği (TOBB) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK) tarafından düzenli olarak ülke genelinde yayınlanan veriler derlenerek beraber incelendiğinde, son 8 yıl içerisinde (2011-2018 Ekim) toplam 2.509.023 yeni işletme kurulduğu ve 1.013.622 şirketin kapandığı verisi elde edilmektedir. Türkiye’nin en yüksek kapanma oranının(%60) olduğu 2011 yılı ve devam eden yıllarda 2011 ekonomik krizinin etkisi vardır. 2018 yılına gelindiğinde kapanma oranının %40 çıkma nedeni, ekonomik krizin tekrar canlanmasından kaynaklandığı bilinmektedir. Türkiye’nin toplam işletme sayısı göz önüne alınırsa son 8 yılda kurulan şirketlerin devam etme oranlarının düşük olduğu tahmin edilebilmektedir.

Girişimcilik Endeksi (GEI), ABD merkezli The Global Entrepreneurship and Development Institute tarafından ölçülen bir ekonomik aktivite endeksidir. Dünyada 137 ülkenin her birinde girişimcilik ekosistemlerinin sağlığını ölçen yıllık bir endekstir. Bireylerin girişimci davranışı ve tutumları, ulusal bağlam ve bunun girişimciliği nasıl etkilediği v.b. parametreler ile girişimcilik endeksi ölçülmektedir.

Tablo 4. 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi

SIRALAMA	ÜLKE	GİRİŞİMCİLİK ENDEKSİ	SIRALAMA	ÜLKE	GİRİŞİMCİLİK ENDEKSİ
1	ABD	83,4	7	Avusturalya	72,5
2	İsviçre	78	8	İngiltere	71,3
3	Kanada	75,6	9	İrlanda	71
4	İsveç	75,5	10	Hollanda	67,8
5	Danimarka	74,1	11	Firlandiya	66,9
6	İzlanda	73,5	12	Almanya	64,9
			37	Türkiye	43,7

Kaynak: GEDI (The Global Entrepreneurship and Development Institute). 2018.

Tablo 4’da yer alan girişimcilik endeksi 2018 raporuna göre Türkiye 43,7 puanla 36.sırada yer almaktadır. Almanya 64,9 ile 12.sırada, İngiltere 71,3 ile 8.sırada yer almaktadır. Girişimciliğin konusunda Türkiye’nin uluslararası ekonomik sistemde söz sahibi olabilmesi için girişimcilik endeksini yükseltmesi gerekmektedir.

Girişimcilik endeksi yükseltebilmesi için, girişimcilerin performanslarının belirleyicileri yeterliliklerini iyileştirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Tablo 6’da yer alan Küresel Girişimcilik Monitörü’nün 2015/16 Raporunda bulunan istatistikler yol göstermektedir.

Tablo 5. Girişimci Çerçeve Koşulları, 2015/216 (1=çok yetersizdir 9=son derece yeterli)

	Aşama	1	2a	2b	3	4a	4b	5	6	7a	7b	8	9
GEM		4.2	4.2	3.9	4.3	3.1	4.5	3.8	4.9	5.1	4.1	6.3	
Almanya	5	4.3	4.3	3.9	5.6	2.7	4.1	4.0	5.9	4.5	5.2	6.4	4.2
İngiltere	5	5.4	4.6	4.4	4.5	4.0	5.0	4.2	5.0	5.0	4.7	5.9	5.3
Türkiye	4	3.8	4.4	3.4	4.1	2.2	5.2	4.2	5.1	5.6	3.9	6.5	5.3

Kaynak: Global Entrepreneurship Monitor 2015/16 Global Report

1: Girişimcilik finansmanı

2a: Devlet politikaları: Destek ve uygunluk

2b: Devlet politikaları: Vergiler ve bürokrasi

3: Devlet girişimciliği programları

4a: Okul aşamasında girişimcilik eğitimi

4b: Okul sonrası dönemde girişimcilik eğitimi

5: ARGE Transferi

6: Ticaret ve hukuki altyapı

7a: İç Pazar dinamikleri

7b: İç pazar yükleri veya giriş yönetmeliği

8.Fiziksel Alt Yapılar

9. Kültürel ve Sosyal Normalar

Gelişmişlik seviyeleri:	3: Verimlilik odaklı
1: Faktöre dayalı	4: Yeniliğe dayalıya geçiş
2: Verimlilik odaklı geçiş	5: Yeniliğe dayalı

Tablo 5'e göre Türkiye'nin gelişmişlik aşaması, en üst düzeyin bir altı olan yeniliğe dayalı ekonomiye geçiş olarak belirlenmiştir. Tablo'ya göre Türkiye girişimcilik konusunda güçlü ve zayıf yönlerinin görünmesi açısından önemlidir.

Tablo 5'e göre Türkiye girişimcilere sağlanan finansman düzeyinde 3,8 ile Almanya ve İngiltere'nin gerisinde kalmaktadır. Türkiye girişimcilik finansmanı açısından destek çeşitliliğini ve bütçelerini artırması ile GEM ortalamasının üstünde yer alabilir. Devletin girişimcilere sağladığı bürokrasi ve vergi kolaylığı sıralamasında da Türkiye en düşük ortalamalardan 3,4 değerine sahip bulunmaktadır. İngiltere 4,44 ile en yüksek değere sahiptir. İngiltere de girişimcilerin maruz kaldıkları bürokrasi oldukça azaltılmıştır, bu açıdan çalışmalarını incelenerek, Türkiye'deki şartlara uyarlanabilirler. Okul aşamasında girişimcili eğitimi başlığında Türkiye Almanya ve İngiltere'nin gerisinde ve GEM ortalamasının altında kalmaktadır. Girişimcilik derslerinin eğitim hayatında ana okul çağlarında başlanması Almanya ve İngiltere'de görülmektedir. Ayrıca girişimcilik eğitimlerinin nitelikleri Türkiye'de geliştirilmesi gereken alanlardandır.

Tablo 5'e göre Türkiye fiziki altyapı düzeyi, bakımından Almanya ve İngiltere'ye göre en iyi ortalamaya sahiptir. Bunda Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB), Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Teknoloji Geliştirme Merkezlerinin (TEKMER) sayılarının ve kapasitelerinin etkili olduğu söylenilebilir. Türkiye'nin iyi olduğu diğer bir belirleyici ise iç pazar dinamiğidir. Türkiye bu alanda 5,6 ortalamasıyla Almanya, İngiltere'nin ve GEM ortalamasının üstündedir. Türkiye'nin genç nüfusu ve yaklaşık 80 milyona nüfusu büyük avantaj sağlamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular göre Almanya ve İngiltere ülkelerinde uygulanan girişimcilik desteklerinin Türkiye ile kıyaslaması gerçekleştirilecektir. Son olarak Türkiye'ye girişimcilik konusunda bir takım öneriler getirilecektir.

Türkiye'nin Genç nüfusu ortalaması ve sayısı diğer ülkelerin genç nüfusun ortalamasına ve sayısına göre fazla olması Türkiye için bir avantajdır. Bu avantaj gençlerin girişimciliğe yönlendirilmemesi durumunda bir dezavantaja dönüşebilir. Türkiye'de girişimciliğe yönlendirilememe nedenleri, toplumun ve ailenin gençler üzerinde baskısı, piyasa şartları, siyasi gündemler, gençlerin zamanlarını etkin ve verimli kullanamaması gibi sıralanabilir. Türkiye'de toplumu oluşturan ailelerin geneli, çocukluktan itibaren çocuklarını devlet kademesinde bir memur olmaları doğrultusunda yönlendirirler. Çocukların hayalleri ailelerin baskıları sonucunda doktorluk, öğretmenlik, mühendislik gibi birkaç meslek ile sınırlı kalmaktadır. Çocuklar büyüdükçe ailelerin onlara olan memuriyet hedefi baskısı artmakta ve bu hedef için dersaneler veya özel dersler ile devamlı olarak bilinçsizce yönlendirilmektedir. Gençler aile haricindeki ortamlarda da aynı baskıya maruz kalmaktadırlar. Gençlerin girişimciliğe geçişte en önemli engel toplumun "memuriyet hayali" baskısıdır.

Türkiye sistem içerisinde memurluk sisteminin değişmesi girişimciliği artıran bir etken olacaktır. Memur kişilerin iş garantileri ve piyasa şartlarına göre almış olduğu maaşlar bireylere cazip gelmektedir. Bu da yeni bir girişimin önünü kesmektedir. Gençlerin risk alarak girişim başlatmak yerine rahat ve garanti olan bir alana, kamu alanına itilmektedir.

Gençlerin, girişimciliğe girme sayıları ve girişimcilik konuları Türkiye'de istenilen seviyede değildir. TÜİK 2015-2017 yılı girişimcilik raporuna göre Türkiye'de

girişimciliğe başlayan bireylerin % 86,5 imalat ve teknoloji dışındaki sektörlerde girişimler başlatmaktadırlar. Bunun için gençlerin girişimciliğe özendirilmesi ve özellikle sanayi, teknoloji üzerine yönlendirilmeleri gerekmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, girişimciliği yaygınlaştırmak için girişimcilik buluşmaları adı altında üniversitelerde programlar başlatmalıdır. Bu programlar üniversite işbirliği ile gerçekleştirilmelidir. Öğrencilerin okuduğu bölümlere göre başarı kazanmış, rol model olmuş işletme sahipleri ile buluşmalar gerçekleştirilmelidir. Örneğin yeni teknolojik ürünler üretilmesine özendirmek için, mühendislik öğrencileri alanında başarılı olan Bayraktar, BMC, ASELSAN ve ROKETSAN gibi firmaların mimarları ile bir araya getirilebilir. Öğrencilerin bu konuda özendirilmesi sağlanabilir. Ayrıca deneyim paylaşımı gerçekleştiren bireyler, girişimcilik serüveninde karşılaştıkları zorluklardan ve deneyimlerden öğrencilere bahsederler.

Girişimcilik eylemi zorluklarla hatalar ve azimler ile dolu bir yoldur. Girişimciliğe atılacak bireylere bu anlamda gerekli kararlılığı, bilgi birikimi ve azme sahip olmalıdır. Türkiye’de girişimciliğe girecek olan gençlere ve üniversitelerde verilen girişimcilik derslerinin niteliği artırılmalıdır. Çalışma aşamasında incelenen İngiltere ve Almanya ülkelerinde girişimcilik eğitimlerin uygulamalarında da farklılık vardır. İngiltere’de sağlanan girişimcilik eğitimleri diğer ülkelerden bir adım öndedir. Üniversite iş birlikleriyle girişimcilik eğitimleri üzerine kuruluşlar oluşturulmuştur. İngiltere’de kurulan Wenta şirketi örnek gösterilebilir. İngiltere’de uygulanan destek programlarında hibe ve kredi yanında girişimciye başlangıçta ve süreçte danışmanlık hizmetleri sağlamaktadır. Girişimciler danışmanlık hizmetlerini özel kuruluşlardan almaktadır. İngiltere başlangıç ve kuruluş aşamasında danışmanlık hizmeti alan şirketlere hibe desteği sağlamaktadır. Bu da girişimciyi danışmanlık hizmeti almaya yönlendirmektedir.

Türkiye’de girişimcilik dersleri üniversitelerde ve liselerde seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Girişimcilik dersleri Türkiye’de zorunlu ders olarak müfredata girmeli ve bireyin erken yaşta girişimcilik dersleri alması sağlanmalıdır. Almanya eğitim sisteminde bunun örnekleri bulunmaktadır. Girişimcilik dersi bireyin ana okul çağlarından başlayarak öğrenim hayatı boyunca özendirici ve yönlendirici olarak yer almaktadır.

Bireylerin öğrenim hayatından iş hayatına geçiş döneminin iyi planlaması, ülkelerin ekonomileri için de önemlidir. İyi planlanan girişimler ile istihdam seviyeleri yükseltilmektedir. Bireylerin eğitim hayatından iş hayatına geçiş sağlayabilmesi için, eğitim hayatını devam ettirirken iş hayatına da katılmaları gerekmektedir. Türkiye’de meslek okulları, son sınıfın da bulunan stajlar bu amaca hizmet etmektedir. Türkiye’de staj sürecinde okuldaki teorik dersleri devam ederken, öğrenci haftanın belli günleri staj yerine gitmektedir. Staj yaptığı işletmedeki idari sorumlu kişi tarafından öğrenciye not verilmektedir. Türkiye’de stajyer öğrencilerin, staj günlerinde çalışma yerlerinin genel hizmetleri olan temizlik vb. işlerle uğraşmaktadır. Bu alanda işletmelere getirilen çalışan sayısına göre stajyer zorunluluğun yanında, öğrencinin öğrenimi gördüğü alan ile ilgili işte çalıştırılması zorunluluğu getirilmelidir. Ayrıca öğrencinin şirket bünyesinde geçirdiği zaman artırılmalıdır. Mesleki eğitim alanında ikili eğitim sistemi ile Almanya, dünyada başarısını kanıtlamış bir sistem uygulamaktadır. Öğrencinin aldığı mesleki eğitim boyunca teoriye önem verilse de piyasa deneyimi de önemsenerak buna göre eğitim almaktadır. Piyasa deneyimi anlamında, eğitim hayatında şirkette bulunma oranı %80’dir. Eğitim sürecinden sonra mesleki sınavlar gerçekleştirilmesi, eğitim alan bireylerin uzmanlaşma düzeyini artırıcıdır. İngiltere’de uygulanan eğitim sisteminde bireylerin devlet tarafından ücretsiz okuduğu döneme denk gelmemektedir. Çıracılık veya mesleki eğitimin ücretli olması, sistem açısından bir zayıflıktır.

Girişimcilerin başlangıç aşamasında finansman erişim konusu girişimlerin hayata geçmesi ve sürdürebilmesi için büyük önem arz etmektedir. Girişimcilerin, finansman erişimi sağlamaları için Türkiye kamu destekleri ile hibe ve geri ödemeli krediler sağlamaktadır. Almanya finansman erişimi için düşük faiz ve uzun vadeli destekleriyle göze çarpmaktadır. Almanya destekleri fonlarını resmi bankalardan sağlamakta ama Hausbank olarak isimlendirilen ticari bankalar tarafından girişimciye ulaştırılmaktadır. Hausbank sistemi, girişimcilere uygun koşullarla krediler vermektedir. Hausbank sisteminde ticari bankalar kredi verirken, devlet bankalarının garantisi ile geri ödenme riskini azaltmaktadır. İngiltere’de ise finansal kuruluşların, küçük işletmelere kredi ve sermaye desteği sağlamaları teşvik edilmektedir. Söz konusu finansman kuruluşları, akredite edilerek yetkilendirilmekte ve genelde baştan sona tüm süreçleri kendi adlarına takiplerini gerçekleştirmekteler. Türkiye de girişimcilik desteklerinin devlet tarafından bizzat verilmesi Almanya’daki ticari bankalar üzerinden verilmesi uygulanmasından daha iyidir. Türkiye’de geri ödeme garantisi varılan kredi

kartları gibi, çok fazlaca kullanılarak ihmal edilmesi mümkündür. Sağlanan hibe ve kredi destekleri sürecinde yaşanan bürokrasi işlemlerinin Türkiye açısından girişimciyi daha bilgilendirici ve azaltılması yoluna gidilmesi, bireylerin girişimciliğine kolaylaştıracaktır. Girişimcilik için alınan desteklerin kullanımı etkin olarak yapılması gerekmektedir. Bunun için girişimciler başlangıç aşamasında alınan destekleri doğru yerlere kullanımı Türkiye’de sınırlandırılmıştır. Ancak bu konuda girişimcilik derslerinde özenle işlenilmesi gereken konu olmalıdır.

Girişimcilik ve ekonomi desteklerinde, ekonomik bölge uygulamaları ve ulusal kalkınma ajansları tüm ülkelerde yararlı olmaktadır. Bölgelerin şartlarına göre açılan proje çağruları ile bölgelerin sorunlarına çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Türkiye’de uygulanan bölgesel kalkınma ajanslarının yönetimleri bakanlıklara bağlıdır. Kurumun başında devlet görevlisi olan kurum başkanı veya müdürü bulunmaktadır. İngiltere’de Ulusal kalkınma ajanslarının yönetiminde belediye yöneticileri, memurlar ve özel sektör temsilcileri bulunmaktadır. Buda ulusal kalkınma ajanslarının bölgesel ekonomik ve diğer sorunlara çözüm olma konusunda elini güçlendirmektedir. Türkiye’de ulusal kalkınma ajansların yönetimi bu anlamda çeşitlendirilmelidir. Belediye adına meclis üyelerinden katılımların olduğu, sektörel temsilci kapsamında ticaret odaları meclis üyelerinin katılımlarının olduğu çalışma ekipleri oluşturulmalıdır.

Girişimcilerin, teşvik ve politikalardan bilgi sahibi olma düzeyleri kullanıcıların fırsatları görmelerini önünü açmaktadır. Girişimcilerin bilgi ulaşması en kolay yolu internet olmuştur. Türkiye’de kurumlar sağlamış olduğu destekler ile sayfalarında gerekli duyuru ve proje üzerine siteler ile bireylere hizmet etmektedir. İngiltere’de bulunan “gov.uk” sitesi tüm destekleri tek bir platformda görülmesini sağlamaktadır. Türkiye bu anlamda özel ve resmi kurumların tümünün birleşimi olan bir site oluşturulabilir. Filtreleme sayesinde kullanıcı kendi özelliklerine göre yararlanabileceği teşvikleri görebilir.

KAYNAKÇA

- Aracıoğlu, Burcu, Demirhan, Dilek, Tatarlar, Deniz C. ve Zalluhoğlu, Ali E. (2016a). Tüm Boyutlarıyla Girişimcilik (1. Baskı). İstanbul: Hümanist Kitap Yayıncılık, 46.
- Aracıoğlu, Burcu, Demirhan, Dilek, Tatarlar, Deniz C. ve Zalluhoğlu, Ali E. (2016b). Tüm Boyutlarıyla Girişimcilik (1. Baskı). İstanbul: Hümanist Kitap Yayıncılık, 25.
- Aşkın, Ayşin, Nehir, Selin ve Vural, Sercan Özgür (2011a). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.6(2), 56.
- Aşkın, Ayşin, Nehir, Selin ve Vural, Sercan Özgür (2011b). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.6(2), 62.
- Aşkın, Ayşin, Nehir, Selin ve Vural, Sercan Özgür (2011c). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.6(2), 66.
- Aşkın, Ayşin, Nehir, Selin ve Vural, Sercan Özgür (2011d). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.6(2), 7.
- Aytaç, Recep (1999). Elazığ'da Girişimcilik ve Girişimci Kültür Elazığ Sanayi ve Ticaret Odasına Kayıtlı İşadamları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, ELAZIĞ, 30.
- Akın, Mahmut H (2014)., Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2(4) 10-21.
- ÇSGB (Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı). (2014). Federal Almanya Ve Türkiye'de İşe Yerleştirme Sistemleri. Ankara: Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 45.
- Danışık, Şakir (2001). Türkiye'deki Girişimci Profili. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, KONYA, 27-28.
- Doğan, Nilhun (2013). Türkiye'de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 5.
- Ercan, Sali, Gökdeniz, İsmail (2009). Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan. Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı, Bahar Dönemi (49). 59-82.
- Esen, Adem ve Çonkar, Kemalattin, (1999). Orta Anadolu Girişimcilerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri, İşletmecilik Anlayışları ve Beklentileri Araştırması. Konya ticaret odası. Konya: İnci Ofset Matbaacılık. Yayın No: 18, 3-5.

- ESGM (Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü). (2014a). KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere Ve Belçika) . Ankara: Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, 41.
- ESGM (Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü). (2014b). Kobi Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere Ve Belçika) . Ankara: Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, 44.
- ESGM (Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü). (2014c). Kobi Destekleri Ulke İncelemeleri (Almanya, İngiltere Ve Belçika) . Ankara: Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, 91.
- ESGM (Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü). (2014d). KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere Ve Belçika) . Ankara: Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, 101.
- ESGM (Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü). (2014e). KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere Ve Belçika) . Ankara: Esnaf Ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, 83.
- Doğan, Nilhun. (2013a). Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir araştırması, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 29.
- Doğan, Nilhun. (2013b). Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir araştırması, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 30.
- Güler, B. (2010). Sosyal Girişimcilik (1 Basım), Elif Yayınevi, Ankara.
- Güler, Burcu Kumbül (2011). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Girişimcilik: Ashoka Üyelerinden Sosyal Yenilikçi Örnek Uygulamalar. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(3), 79-111.
- Güler, Burcu, Kümbül (2008). Sosyal Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Analizi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 65.
- Gürses, Fulya ve Gürses, Hasan Basri (1997). , Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik (5.Baskı). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 46-47.
- Gümüšoğlu, Şevkinaz, Karaöz, Burcu (2014). Tarihsel Süreçte Girişimcilik: Muğla Örneği. Ekonomi ve Yönetim Araştırma Dergisi. 3(1), 101.
- Güney, Semra (2008). Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular (3.Baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi, 78.
- Karaca, Mustafa (2015a). Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri. Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Kayseri, 21.
- Karaca, Mustafa (2015b). Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri. Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Kayseri,7.

- Karaca, Mustafa (2015c). Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri. Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Kayseri, 28.
- Karaca, Mustafa (2015d). Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri. Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Kayseri, 50.
- Karaca, Mustafa (2015e). Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri. Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Kayseri, 45.
- Karakaş, A.F., (2013), Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi, Girişimcilik Ed. Nazan Yelkikalan İçinde Bölüm, Beta Yayınevi, 1.Baskı, İstanbul.
- Kaygın, Erdoğan ve Güven, Bülent (2015). Girişimcilik: Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular(1.baskı). İstanbul: Yazın Matbaacılık, 130.
- Keleş, Murat K. (2017). Türkiye’de Teknokentler: Bir Ampirik İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- KÜÇÜK, Orhan (2015). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi(8.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 32-33.
- Marangoz, M. (2012a). Girişimcilik (1.Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, 3-4.
- Marangoz, M. (2012b). Girişimcilik (1.Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, 20.
- Müftüoğlu, Tamer, Tülin, Durukan, (2004). Girişimcilik ve Kobiler (2.Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ökçün, Gündüz(1971). 1920-1930 Yılları Arasında Kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye. Ankara: Sbf Yayınları, 127.
- Özkul, Gökhan ve Dulupçu, Murat Ali (2007). Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 2(2) 68-69.
- SOYŞEKERCİ, Serhat,(2013).Uygulamalar ve Şirket Örnekleriyle Girişimcilik (2.baskı). İstanbul: Kriter Yayınevi, 129.
- TEKİN, Mahmut. (2004). Girişimcilik ve Küçük İşletmeler(2.baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu. (2001). T.C. Resmi Gazete, 4691, 06 Temmuz 2001.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu. (2001). T.C. Resmi Gazete, 24454, 06 Temmuz 2001
- Tiftikçihil, Burcu Y. (2010). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yaşanan Dönüşüm ve Kalkınma Ajansları. İstanbul: Derin yayınları.
- Toksöz, Gülay (2007). Türkiye’de Kadın İştihadının Durumu (1.Baskı). Ankara: ILO Yayınları, 75-76.

Top, Seyfi, (2012), Girişimcilik Keşif Süreci, Beta Yayınevi, 2. Tıpkı Basım, İstanbul.

Top, Seyfi. (2006) Girişimcilik-Keşif Süreci (1. Baskı). İstanbul: Beta Basım, 6.

Türkoğlu, Adil, Yakar, Ali, Aytaçlı Berrak, Aktaş, Canay K., Göçer, Gürkan, Baydilek, Nisa B., Aydoğan R., Evran S., Kahyaoğlu ve Sevgin T. Tiryaki (2012). Karşılaştırmalı Eğitim (Dünya Ülkelerinden Örneklerle)(1. Baskı). Ankara: Sözkese Matbaası.

VURAL,Sercan (2006). Girişimci Kişilik Özellikleri ve Biga İlçesi Girişimcilik Profili Araştırması. Dönem Projesi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, 42.

Yelkikalan, Nazan, Akatay, Ayten Ve , Altın, Emel (2010). Yeni Girişimcilik Modeli Ve Yeni Nesil Girişimci Profili: İnternet Girişimciliği Ve Y, M, Z Kuşağı Girişimci. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 10 (20), 495.

Yusufoğlu, Arkan (2014). Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kapsamında Teşvik Uygulamaları Ve Ekonomiye Katkısının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

İNTERNET KAYNAKLARI

AB(Avrupa Birliği Bakanlığı). (t.y.). Avrupa Birliği Horizon 2020. www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/horizon_2020_programi.pdf, Erişim Tarihi: 09.06.2019.

Avrupa Birliği Başkanlığı. (2017). IPA I ve IPA II Dönemi Programlama. www.ab.gov.tr/45627.html, Erişim Tarihi: 10.10.2019.

Aksümer, Seda (2015). Kobi'lerin Ekonomideki Yeri, Yapısal Sorunları Ve Çözüm Önerileri. www.kto.org.tr/d/file/kobi%E2%80%99lerin-ekonomideki-yeri-ve-yapısal-sorunlari.pdf, Erişim Tarihi: 07.06.2019, 5.

Almanya'nın Türkiye'deki Dış Temsilcilikleri. (2019). Alman Kalkınma Bankası (KfW). www.tuerkei.diplo.de/tr-tr/themen/wirtschaft/-/1808196, Erişim Tarihi: 31.05.2019.

Ashoka. (2019). Ashoka Hakkında. www.ashoka.org/tr/ashoka-hakk%C4%B1nda, Erişim Tarihi: 07.06.219.

ASO(Ankara Sanayi Odası). (2016). Girişimcilik Ve Devlet Destekleri. Ankara: ASO.

ATİAD(Avrupa Türk İşadamları ve Sanayiciler Derneği). (2016). İşyeri Kurma ve Geliştirmeye Yönelik Teşviklerden Siz de Faydalanın . www.docplayer.biz.tr/2387505-Isyeri-kurmaya-ve-gelistirmeye-yonelik-tesviklerden-siz-de-faydalanin.html, Erişim Tarihi: 06.06.2019.

BEIS (Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (2004). Annual report and accounts. www.assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/725809/6.4496_BEIS_Annual-report-17-18_BOOK_11-07-18_LR.PDF, Erişim Tarihi: 06.06.2019.

BEIS (Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (Mayıs 2018). Annual report and accounts.

- www.assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/725809/6.4496_BEIS_Annual-report-17-18_BOOK_11-07-18_LR.PDF, Erişim Tarihi: 06.06.2019, 9.
- BEIS (Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (t.y.). BEIS. www.gov.uk/beis, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- BEIS(Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (Mart 2017a). BCRS Business Loans. www.gov.uk/business-finance-support/bcrs-business-loans-west-midlands, Erişim Tarihi:06.06.2019.
- BEIS(Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (Mart 2017c). Enterprise programme for young people - UK. www.gov.uk/business-finance-support/enterprise-programme-for-young-people-uk, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- BEIS(Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (Mart 2017b). Worcestershire Proof of Concept. www.worcestershire.gov.uk/info/20282/worcestershire_proof_of_concept, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- BEIS(Department for Business, Energy & Industrial Strategy). (Mayıs 2019). Business Growth Programme 2 - Greater Birmingham & Solihull, www.gov.uk/business-finance-support/business-growth-programme-2-greater-birmingham-solihull, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (2016). INVEST - Zuschuss für Wagniskapital. www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/I/invest-evaluierung-langfassung.pdf?__blob=publicationFile&v=4, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (Ocak 2019g). Überblick zu Förderinstrumenten zur Gründungs- und Wachstumsfinanzierung. www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/U/ueberblick-zu-bestehenden-instrumenten-zur-gruendungs-undwachstumsfinanzierung.pdf?__blob=publicationFile&v=16, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 4.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (Şubat 2019c). Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand(Zim) - Damit Ideen Zu Innovationen Werden. www.zim.de/ZIM/Redaktion/DE/Publikationen/Publikationen/informationsbroschuer-e-zim.pdf?__blob=publicationFile&v=24, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 4-9.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (Şubat 2019d). Überblick zu Förderinstrumenten zur Gründungs- und Wachstumsfinanzierung. www.zim.de/ZIM/Redaktion/DE/Publikationen/Publikationen/informationsbroschuer-e-zim.pdf?__blob=publicationFile&v=24, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 1.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (t.y.). Erp-Digitalisierungs- Und Innovationskredit. www.bafa.de/DE/Wirtschafts_Mittelstandsfoerderung/Beratung_Finanzierung/Unternehmensberatung/unternehmensberatung_node.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWi (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (t.y.). Messeprogramm Junge Innovative Unternehmen.

- www.bafa.de/DE/Wirtschafts_Mittelstandsfoerderung/Auslandsmarkterschliessung/Messeprogramm_junge_innovative_Unternehmen/messeprogramm_junge_innovative_unternehmen_node.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (t.y.). Mikromezzaninfonds-Deutschland.
www.bmwi.de/Redaktion/DE/Artikel/Mittelstand/unternehmensfinanzierung-mikromezzaninfonds.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (t.y.). Unternehmensberatung.
www.bafa.de/DE/Wirtschafts_Mittelstandsfoerderung/Beratung_Finanzierung/Unternehmensberatung/unternehmensberatung_node.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (2019e). Überblick zu Förderinstrumenten zur Gründungs- und Wachstumsfinanzierung.
www.zim.de/ZIM/Redaktion/DE/Publikationen/Publikationen/informationsbroschuer_e-zim.pdf?__blob=publicationFile&v=24, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 2.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (2019f). Überblick zu Förderinstrumenten zur Gründungs- und Wachstumsfinanzierung.
www.zim.de/ZIM/Redaktion/DE/Publikationen/Publikationen/informationsbroschuer_e-zim.pdf?__blob=publicationFile&v=24, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 3.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (Şubat 2019b). Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand(Zım) - Damit Ideen Zu Innovationen Werden.
www.zim.de/ZIM/Redaktion/DE/Publikationen/Publikationen/informationsbroschuer_e-zim.pdf?__blob=publicationFile&v=24, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 2.
- BMWİ (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (t.y.). Erp-Digitalisierungs-Und Innovationskredit.
www.bafa.de/DE/Wirtschafts_Mittelstandsfoerderung/Beratung_Finanzierung/Unternehmensberatung/unternehmensberatung_node.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWİ(Alman Federal Ekonomi E Enerji Bakanlığı). (2019a). 2019 Budget.
www.bmwi.de/Navigation/EN/Ministry/Budget/budget.html, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- BMWİ(Bundesministerium für Wirtschaft und Energie). (Ekim 2018). Markterschließungsprogramm KMU.
www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Mittelstand/markterschliessungsprogramm-fuer-kleine-und-mittlere-unternehmen.pdf?__blob=publicationFile&v=27, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- British Business Bank. (Kasım 2019). Enterprise Finance Guarantee. www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2015/02/BBB-011114-44-EFG-business-sectors-and-purposes.pdf, Erişim Tarihi: 07.06.2019.
- British Business Bank. (t.y.). What We Do. www.british-business-bank.co.uk/what-the-british-business-bank-does/, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- British Business Bank. (t.y.). What We Do. www.british-business-bank.co.uk/, Erişim Tarihi: 06.06.2019.

- Bundesaentur Für Arbeit. (t.y.). www.arbeitsagentur.de, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- Çaltekin M. (Nisan 2019). Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Vergi ve Sosyal Güvenlik Uygulamaları. www.budotek.com.tr/wp-content/uploads/2019/02/mehmet-caltekin.pdf
Erişim Tarihi:10.10.2019
- Destatid Statisticshes Bundesamt. (2019). www.destatis.de/DE/Themen/Branchen-Unternehmen/Unternehmen/Unternehmensregister/_inhalt.html#sprg233588, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- DCMS (Department for Digital, Culture, Media & Sport). (Ocak 2019). e-Dönüşüm Türkiye Projesi Small and Medium Enterprises Action Plan (Rapor No: 2). www.assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773754/DCMS_SME_Action_Plan.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2019.
- ELDC (East Lindsey District Council). (Ocak 2017). Micro Business Grant Application Guidelines. [www.e-lindsey.gov.uk/media/5036/Micro-Business-Grant-Application-Guidelines-Jun-2017-/pdf/Micro_Business_Grant_Application_Guidelines_\(Jun_2017\).pdf?m=636391825875500000](http://www.e-lindsey.gov.uk/media/5036/Micro-Business-Grant-Application-Guidelines-Jun-2017-/pdf/Micro_Business_Grant_Application_Guidelines_(Jun_2017).pdf?m=636391825875500000), Erişim Tarihi: 06.06.2019,1.
- EIF(Eruopean Investment Fund). (t.y.). How does EAF work?. www.eif.org/what_we_do/equity/eaf/, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- First Enterprise Business Agency. (2019). Stoke on Trent and Staffordshire Grants for Growth – Applicant Guidance. www.makeitstokestaffs.co.uk/dbimngs/Application%20Guidance.docx%20V7.pdf,
Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- First Enterprise. (t.y.). Enterprise Loans - East Midlands. www.first-enterprise.co.uk/business-loans/, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- GC(Groft Compan). (t.y.) Looking to finance your business. www.businessfinance.growthco.uk, Erişim Tarihi: 08.06.2019.
- GEDI (Global Entrepreneurship and Development Institute). (2018). Global Entrepreneurship Index. www.thegedi.org/global-entrepreneurship-and-development-index/, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı). (2019). Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayıları. www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/user_upload/VI/AIGMS/2019/TABLO_1.xls.htm , Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı). (2018). Genç Girişimcilere Vergi Ve Sigorta Prim Teşviki. www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/yayinlar/gencgirisimciler2018.pdf,
Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- GSP(Gençlik Spor Bakanlığı) (t.y.). Ulusal Gençlik Spor Politikası. https://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf,
Erişim Tarihi: 10.09.2019.

- Gov.uk Companies House. (2019). Number of companies in the UK from 2018 to 2019. www.gov.uk/government/news/uk-company-statistics-2018-to-2019, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- High-Tech Gründerfonds (KASIM 2017). High-Tech Gründerfonds. www.High-Tech-Gruenderfonds.De/Wp-Content/Uploads/2014/07/Financing_Conditions_HTGFIIL.Pdf, Erişim Tarihi: 31.05.2019, 1.
- HM Treasury. (t.y.). About us. www.gov.uk/government/organisations/hm-treasury/about, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013).Onuncu Kalkınma Planı. http://tarim.kalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2014/12/Onuncu_Kalkinma_Planı.pdf, Erişim Tarihi: 10.09.2019.
- Kelley, Donna, Slavica Singer, Mike Herrington (2016). 2015/16 Global Report. Global Entrepreneurship Monitor. www.gemconsortium.org/report/49480, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- KOSGEP (Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı). (2012).Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150701-9-1.pdf>, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- KOSGEP (Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı). (2018).2018 yılı Performans Programı. www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/Performans%20Program%20C4%B1/KOSGEB_2018_Y%20C4%B1%20Performans_Program%20C4%B1.pdf, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- KOSGEP (Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı). (2018). Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları. [www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Giri%20C5%9Fimcilik/_02.11.2018_UE-03_00\(17\)_Giris%20C5%A7imcilik_Destek_Program%20C4%B1_Uygulama_Esaslar%20C4%B1.pdf](http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Giri%20C5%9Fimcilik/_02.11.2018_UE-03_00(17)_Giris%20C5%A7imcilik_Destek_Program%20C4%B1_Uygulama_Esaslar%20C4%B1.pdf), Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- KOSGEP (Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı). (2019). Avrupa Birliği İşletmelerin Ve Kobi'lerin Rekabet Edebilirliği Programı 2014-2020. www.cosme.kosgeb.gov.tr/Content/Documents/doc1.pdf, Erişim Tarihi:10.10.2019.
- KOSGEP (Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı). (2012).Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150701-9-1.pdf>, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- Masnfield District Council. (2017). Ashfield & Mansfield Business start-up grant scheme. [www.e-lindsey.gov.uk/media/5036/Micro-Business-Grant-Application-Guidelines-Jun-2017-/pdf/Micro_Business_Grant_Application_Guidelines_\(Jun_2017\).pdf?m=636391825875500000](http://www.e-lindsey.gov.uk/media/5036/Micro-Business-Grant-Application-Guidelines-Jun-2017-/pdf/Micro_Business_Grant_Application_Guidelines_(Jun_2017).pdf?m=636391825875500000), Erişim Tarihi:06.06.2019, 1.

- MEVKA (Mevlana Kalkınma Ajansı). (2019). 2019 Yılı Teknik Destek Programı. www.mevka.org.tr/Yukleme/Uploads/Dsy5Y7Iji122201950718PM.pdf, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- Mevka(Mevlana Kalkınma Ajansı). (Temmuz 2017). Girişimcilik Destekleri Rehberi 2017. www.konyadayatirim.gov.tr/images/dosya/Giri%C5%9Fimcilik%20Destekleri%20Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- NEEAL(North East Enterprise Agency Ltd). (t.y.). Experts in Business Start Up. www.teesbusinesscompass.co.uk/compass-start-up, Erişim Tarihi: 06.06.2019
- OKA (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı). (2011). Girişimcilik Kavramı ve Türkiye de Girişimcilik. www.oka.org.tr/Documents/GIRISIMCILIK_KAVRAMI_VE_TURKIYE'DE_GIRISIMCILIK.pdf, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- ODTÜ(Ortadoğu Teknik Üniversitesi). (2019). Türkiye'deki Teknokentler. www.odtuteknokent.com.tr/tr/hakkinda/turkiyedeki-teknokentleri, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
- OTSO(Ordu Ticaret ve Sanayi Odası). (2019). www.otso.org.tr/index.php/tr/guncel-tesvikler/guncel-tesvikler/179-teknoloji-gelistirme-vakf-ttgv-destekleri, Erişim Tarihi: 09.06.2019.
- SERKA (Serhat Kalkınma Ajansı). (2013). 112 Soruda Ekonomik Bakanlığı Destekleri. <https://www.serka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/112-soruda-ekonomi-bakanligi-destekleri.pdf> , Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- SERKA (Serhat Kalkınma Ajansı). (2013). 112 Soruda Ekonomik Bakanlığı Destekleri. www.serka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/112-soruda-ekonomi-bakanligi-destekleri.pdf , Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- SEKAM(Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi). (2016). Türkiye'de Gençlik, Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri. <http://sekam.com.tr/images/resimler/468b1dd1.pdf>, Erişim Tarihi: 10.09.2019
- SİTSO(Silifke Ticaret Ve Sanayi Odası). (Mayıs 2018). Almanya Türkiye Raporu. www.sitso.org.tr/Portals/70/ulke-rapor/ALMANYA.pdf, Erişim Tarihi: 31.05.2019.
- Start Up Loans. (t.y.) Here are the steps involved in applying for a Start Up Loan. <https://www.startuploans.co.uk/how-to-apply/> , Erişim Tarihi: 06.06.2019
- Stroke-on-Trent and Staffordshire. (2016). Grants for business growth - Stoke-on-Trent and Staffordshire www.makeitstokestaffs.co.uk/dbimsgs/Application%20Guidance.docx%20V7.pdf, Erişim Tarihi: 06.06.2019, 4.
- TDK(Türk Dil Kurumu). (t.y.). www.sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 08.06.2019.
- TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu) (2018). www.tesk.org.tr, Erişim Tarihi: 06.05.2019.

- TFV (Toplam Faktör Verimliliği). (MAYIS 2017). Toplam Faktör Verimliliğine Yönelik Politika ve Kurumsal Çerçevesinin Değerlendirilmesi: Almanya ve Güney Kore Vaka Analizleri. http://tfvp.org/wp-content/uploads/2018/02/Almanya_Ve_Guney_Kore_Vaka_Analizleri.pdf, Erişim Tarihi: 31.05.2019 , 21.
- The FSE Group. (2019). Thames Valley Berkshire Expansion Loan Scheme. www.thefsegroupp.com/fund/tvb-expansion-loan-scheme/, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- Ticaret Bakanlığı. (2019a). İngiltere Genel Bilgiler. www.ticaret.gov.tr/yurtdisiteskilati/avrupa/ingiltere/genel-bilgiler, Erişim Tarihi:07.06.2019, 9.
- Ticaret Bakanlığı. (2019b). İngiltere Genel Bilgiler. www.ticaret.gov.tr/yurtdisiteskilati/avrupa/ingiltere/genel-bilgiler, Erişim Tarihi:07.06.2019, 10.
- Ticaret Bakanlığı. (2019). Ticaret Bakanlığı Devlet Yardımları Rehberi. www.ticaret.gov.tr/data/5b87fac913b8761160fa1cf0/Devlet_Yardimlari_Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 06.06.2019.
- TİD(Türk İdare Dergisi). (t.y.). www.tid.gov.tr/Makaleler/ozerkontoglu461.doc, Erişim Tarihi: 15.06.2019.
- TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği). (Kasım 2018). www.tobb.org.tr, Erişim Tarihi: 06.05.2019.
- TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu). (2018). 1512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı 2018-2 Bigg Çağrı Duyurusu. www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/2204/1512_cagri_duyurusu_2018_2.pdf, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- TÜBİTAK(Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu). (Kasım 2018). Özel Sektör Ar-Ge, Üniversite - Sanayi İş Birliği ve Girişimcilik Destekleri. www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/292/teydeb_kasim_2018.pdf, Erişim Tarihi: 06.06.2019, 15-16.
- UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı). (2015). İnsani Geliştirme Prrogramı. www.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/hdr/2015%20c4%b0nsani%20Geli%20c5%9fme%20Raporu%20c3%96zeti%20V5.pdf, 5 Erişim Tarihi: 09.09.2019
- Wenta. (2017). The South East Midlands Start-up Programme. www.gov.uk/business-finance-support/the-south-east-midlands-start-up-programme, Erişim Tarihi: 06.06.2019.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Muhammed Said ÇELİK

Doğum Yeri ve Tarihi : KONYA 24.01.1991

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Sakarya Üniversitesi

Yüksek Lisan Öğrenimi : İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik (Tezli)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar : Akınsoft

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Baraka FİLM, Megaton Medya ve Sanayi

İletişim

E-Posta Adresi : msc@megaton.com.tr

Tarih : 11/09/2019 (SAVUNMA TARİHİ)

